॥ अथ वेदाङ्गप्रकाशः ॥

तत्रत्यसप्तमभागस्य

प्रथमः खण्डः ।

धातुपाठः ।

पाणिनिमुनिप्रणीतायामष्टाध्याय्यां

षष्ठभागस्य प्रथमः खण्डः ।

श्रीमत्स्वामिदयानन्दसरस्वतीकृतसूचीपत्रेण सहितः ।

पठनपाठनव्यवस्थायां नवमपुस्तकस्य ।

प्रथमो भागः ।

यज्ञदत्तशर्मा शास्त्री के प्रबन्ध से

वैदिकयन्त्रालय अजमेर में मुद्रित हुआ

संवत् १९४८ माघशुक्ला ७

दूसरी बार २००० पुस्तक छपे

मूल्य ।≈)

विषयसूचीपत्रम् ॥

भूमिका ॥

यह ग्रन्थ यथार्थ व्याख्यान और भूमिका के सहित आख्यातिक में छप चुका है परन्तु उस में धातु अर्थों के सहित व्याख्यान के बीच २ में पढे हैं। इस कारण उस ग्रन्थ में मूल का पाठ करना तथा घोप के कण्ठस्थ करना अध्येताओं को कठिन पड़ता इसलिये यह मूल पुस्तक सूचीपत्र के सहित पृथक् छपवाते हैं। इस में एक प्रकार के जितने धातु हैं उन के आदि में उन की संख्या, आत्मनेपद, परस्मैपद तथा उदात्त और अनुदात्त भी रख दिया है। उदात्त से सेट् और अनुदात्त से अनिट् समझना चाहिये। उदात्तेत् से परस्मैपद और अनुदात्तेत् से आत्मनेपद तो समझा जाता है तथापि अति सुगमता के लिये आत्मनेपद परस्मैपद शब्द भी रख दिये हैं। इस से पढ़ने पढ़ाने हारे लोगों को बड़ी सुगमता होगी। परन्तु धातुओं के रूप मूल पुस्तक पर लेना सेट् अनिट् आदि प्रकरणों के उपयुक्त सूत्रों को देख समझ के ही कर सकेंगे। क्योंकि कोई अनिट् धातु किसी विशेष प्रत्यय में सेट् और कोई सेट् धातु कहीं अनिट् भी हो जाता है। इस का सूचीपत्र भी साथ ही छपता है इस में तीन संकेत हैं पहिला, भ्वादिगण का (भ्वा०) अदादि का (अ०) जुहोत्यादि का (जु०) दिवादि का (दि०) स्वादि का (स्वा०) तुदादि का (तु०) रुधादि का (रु०) तनादि का (त०) क्र्यादि का (क्र्या०) चुरादि का

(चु०) और कण्ड्वादि का (कं०) लिखा है। दूसरा, आत्मनेपद का (आ०) परस्मैपद का (प०) और उभयपद का (उ०) लिखा है। तीसरा, सेट् का (से०) वा अनिट् का (अ०) लिखा है। और नीचे के धातुओं में जहां पूर्व का ही संकेत है। वहां उस के बराबर नीचे विन्दु दिये हैं। सूची में मूल धातुओं के आदि अनुबन्ध इसलिये छोड़ दिये हैं कि उन धातुओं के आद्यक्षर में संदेह न पड़े। और जो धातु उपदेश में षकारादि और प्रयोग-काल में सकारादि होजाते हैं। उन सब को सकारादि में लिखा है। क्योंकि वे सूत्रों से विशेष कार्य होने के लिये षोपदेश हैं। दशों गण के अन्त में कण्ड्वादिगण इसलिये छपवाया है कि यह बहुधा धातुओं से अर्थविधान के सहित सम्बन्ध रखता है। धातुपाठविषयक विशेष व्याख्यान आख्या-तिक की भूमिका और उस पुस्तक को देखने से विदित हो जावेगा ॥

अलमतिविस्तरेण बुद्धिमद्वर्य्येषु ।

इति भूमिका ।

स्थान महाराणाजी का उदयपुर } { दयानन्दसरस्वती

ओ३म्

अथ पाणिनिमुनिकृतधातुपाठाऽऽरम्भः ॥

भू सत्तायाम् । उदात्त उदात्तेत् परस्मैभाषः ॥

अथ तवर्गीयान्ता एधादयः कथ्यन्ताः षट्त्रिंशदात्मनेभाषाः ॥

एध, वृद्धौ । स्पर्द्ध, सङ्घर्षे । गाधृ, प्रतिष्ठालिप्सयोर्ग्रन्थे च । बाधृ, विलोड़ने । नाथृ, नाधृ, याञ्चोपतापैश्वर्य्याऽऽशीःषु । दध, धारणे । स्कुदि, आप्रवणे । श्विदि, श्वैत्ये । वदि, अभिवादनस्तुत्योः । भदि, कल्याणे सुखे च । मदि, स्तुतिमोदमदस्वप्रकान्तिगतिषु । स्पदि, किञ्चिच्चलने । क्लिदि, परिदेवने । मुद, हर्षे । दद, दाने । ष्वद, स्वर्द, आस्वादने । उर्द, माने क्रीडायाञ्च । कुर्द, खुर्द, गुर्द, गुद, क्रीडायामेव । षूद, क्षरणे । ह्राद, अव्यक्ते शब्दे । ह्लादी, सुखेच । स्वाद, आस्वादने । पर्द, कुत्सिते शब्दे । यती, प्रयत्ने । युतृ, जुतृ, भासने । विथृ, वेथृ, याचने । श्रथि शैथिल्ये । ग्रथि, कौटिल्ये । कत्थ, श्लाघायाम् । इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथाऽतादयः शुन्ध्यन्ता अष्टत्रिंशत्परस्मैभाषाः ॥

अत, सातत्यगमने । चिती, संज्ञाने । च्युतिर्, आसेचने । श्च्युतिर्, क्षरणे । मन्थ, विलोडने । कुथि, पुथि, लुथि, मथि, हिंसासंक्लेशनयोः । षिधु, गत्याम् । षिधू, शास्त्रे माङ्गल्येच । खादृ, भक्षणे । खद, स्थैर्ये हिंसायाञ्च । बद, स्थैर्य्ये । गद, व्यक्तायां वाचि । रद, विलेखने । णद, अव्यक्ते शब्दे । अर्द, गतौ याचने च ।

नर्द, गर्द, शब्दे । तर्द, हिंसायाम् । कर्द, कुत्सिते शब्दे । खर्द, दन्तशूके । अति, अदि, बन्धने । इदि, परमैश्वर्ये । बिदि, भिदि, अवयवे । गडि, वदनैकदेशे । णिदि, कुत्सायाम् । टुनदि, समृद्धौ । चदि, आह्लादने दीप्तौ च । त्रदि, चेष्टायाम् । कदि, क्रदि, क्लदि, आह्वाने रोदने च । क्लिदि, परिदेवने । शुन्ध, शुद्धौ । इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ कवर्गीयान्ताः ॥

शीकादयः श्लाघ्यन्ता द्विचत्वारिंशदात्मनेभाषाः ॥

शीकृ, सेचने । लोकृ दर्शने । श्लोकृ, संघाते । द्रेकृ, ध्रेकृ, शब्दोत्साहयोः । रेकृ, शंकायाम् । सेकृ, स्रेकृ, स्रकि, श्रकि, श्लकि, गत्यर्थाः । शकि, शंकायाम् । अकि, लक्षणे । वकि, कौटिल्ये । मकि, मण्डने । ककि, लौल्ये । कुक, वृक, आदाने । चक, तृप्तौ प्रतिघाते च । ककि, वकि, मकि, श्वकि, त्रकि, ढौकृ, त्रौकृ, ष्वष्क, वस्क, मस्क, टिकृ, टीकृ, तिकृ, तीकृ, रघि, लघि, गत्यर्थाः । लघि, भोजननिवृत्तावपि । अघि, वघि, मघि, गत्याक्षेपे । मघि, कैतवे च । राघृ, लाघृ, द्राघृ, ध्राघृ, सामर्थ्ये । द्राघृ, आयामे च । श्लाघृ, कत्थने । इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ फक्कादयः शिघ्यन्ता द्विपंचाशत् परस्मैभाषाः ॥

फक्क, नीचैर्गतौ । तक, हसने । तकि, कृच्छ्रजीवने । बुक्क, भषणे । कख, हसने । ओखृ, राखृ, लाखृ, द्राखृ, ध्राखृ, शोषणाऽलमर्थयोः । शाखृ, श्लाखृ, व्याप्तौ । उख, उखि, वख, वखि, मख, मखि, णख, णखि, रख, रखि, लख, लखि, इख, इखि, ईखि, वल्ग, रगि, लगि, अगि, वगि, मगि, तगि, त्वगि, श्रगि, श्लगि, इगि, रिगि, लिगि, गत्यर्थाः । रिख, त्रख, त्रखि, शिखि, इत्यपि केचित् । त्वगि, कंपने च । युगि, जुगि, बुगि, वर्जने । घघ, हसने । मघि, मण्डने । लघि, शोषणे । शिघि, आघ्राणे । इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ चवर्गीयान्ताः ॥

वर्चादय ईजन्ता एकविंशतिरात्मनेभाषाः ॥

वर्च, दीप्तौ । षच, सेचने सेवने च । लोचृ, दर्शने । शच, व्यक्तायां वाचि । श्वच, श्वचि, गतौ । कच, बन्धने । कचि, काचि, दीप्तिबन्धनयोः । मुच, मुचि, कल्कने । मचि, धारणोच्छ्रायपूजनेषु । पचि, व्यक्तीकरणे । ष्टुच, प्रसादे । ऋज, गतिस्थानार्जनोपार्जनेषु । ऋजि, भृजी, भर्जने । एजृ, भ्रेजृ, भ्राजृ, दीप्तौ । ईज, गतिकुत्सनयोः । इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ शुचादयो व्रज्यन्ता द्विसप्ततिः परस्मैभाषाः ॥

शुच, शोके । कुच, शब्दे तारे । कुच, क्रुञ्च, गतिकौटिल्याल्पीभावयोः । लुञ्च, अपनयने । अञ्चु गतिपूजनयोः । वञ्चु, चञ्चु, तञ्चु, त्वञ्चु, म्रुञ्चु, म्लुञ्चु, म्रुचु, म्लुचु, गत्यर्थाः । ग्रुचु ग्लुचु कुजु, खुजु, स्तेयकरणे । ग्लुञ्चु, षस्ज, गतौ । गुज, गुजि, अव्यक्ते शब्दे । अर्च, पूजायाम् । म्लेच्छ, अव्यक्ते शब्दे । लच्छ, लाच्छि, लक्षणे । वाच्छि, इच्छायाम् । आच्छि, आयामे । ह्रीच्छ, लज्जायाम् । हुर्च्छा, कौटिल्ये । मुर्च्छा, मोहसमुच्छ्राययोः । स्फुर्च्छा, विस्तृतौ । युच्छ, प्रमादे । उच्छि, उञ्छे । उच्छी, विवासे । ध्रज, ध्रजि, धृज, धृजि, ध्वज ध्वजि, गतौ । कूज, अव्यक्ते शब्दे । अर्ज, षर्ज, अर्जने । गर्ज, शब्दे । तर्ज, भर्त्सने । कर्ज, व्यथने । खर्ज, पूजने च । अज, गतिपूजनयोः । तेज, पालने । खज, मन्थे । खजि, गतिवैकल्ये । एजृ, कंपने । टुओस्फूर्जा, वज्रनिर्घोषे । क्षि, क्षये । क्षीज, अव्यक्ते शब्दे । लज, लजि, भर्जने । लाज, लाजि, भर्त्सने च । जज, जजि, युद्धे । तुज, हिंसायाम् । तुजि, पालने च । गज, गजि, गृज, गृजि, मुज, मुजि, शब्दार्थाः । गज, मदने च । वज, व्रज, गतौ । इति क्षिवर्जमुदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ टवर्गीयान्ताः ॥

अट्टादयः शाड्यन्ताः षट्त्रिंशदात्मनेभाषाः ॥

अट्ट, अतिक्रमणहिंसनयोः । वेष्ट, वेष्टने । चेष्ट, चेष्टायाम् । गोष्ट, लोष्ट, संघाते । घट्ट, चलने । स्फुट, विकसने । अठि गतौ । वठि एकचर्यायाम् । मठि कठि शोके । मुठि पालने । हेठ विबाधायाम् । एठ च । हिडि, गत्यनादरयोः । हुडि संघाते । कुडि दाहे । वडि विभाजने । मडि च । भडि परिभाषणे । पिडि संघाते । मुडि मार्जने । तुडि तोडने । हुडि वरणे । चडि कोपे । शडि रुजायां संघाते च । तडि ताडने । पडि गतौ । कडि मदे । खडि मन्थे । हेडृ होडृ अनादरे । वाडृ आप्लाव्ये । द्राडृ ध्राडृ विशरणे । शाडृ श्लाघायाम् । इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ शौडादयो गड्यन्ता द्व्यशीतिः परस्मैभाषाः ॥

शौडृ, गर्वे । पौडृ, बन्धने । म्लेडृ, मेडृ, म्रेडृ, उन्मादे । कटे, वर्षावरणयोः । चटे, इत्येके । अट, पट, गतौ । रट, परिभाषणे । लट, बाल्ये । शट, रुजाविशरणगत्यवसादनेषु । वट, वेष्टने । किट, खिट, त्रासे । शिट, षिट अनादरे । जट, झट, संघाते । भट, भृतौ । तट, उच्छ्राये । खट, कांक्षायाम् । णट, नृतौ । पिट, शब्दसंघातयोः । हट, दीप्तौ च । षट, अवयवे । लुट, विलोडने । चिट, परप्रैष्ये । बिट, शब्दे । विट, आक्रोशे । हिट, इत्येके । इट, किट, कटी, गतौ । मडि, भूषायाम् । कुडि वैकल्ये । मुट पुट मर्दने । चुडि अल्पीभावे । मुडि खंडने । पुडि चेत्येके । रुटि, लुटि, स्तेये । रुठि लुठि इत्येके । स्फुटिर्, विशरणे । पठ, व्यक्तायां वाचि । वठ, स्थौल्ये । मठ, मदनिवासयोः । कठ, कृच्छ्रजीवने । रट, परिभाषणे । हठ, प्लुतिशठत्वयोः । बलात्कारे चेत्येके ।

रुठ, लुठ, उठ, उपघाते। ऊठ, इत्येके। पिठ, हिंसासंक्लेशनयोः। शठ, कैतवे च। शुठ, प्रतिघाते। शुठीत्येके। कुठि, च। लुठि, आलस्ये प्रतीघाते च। शुठि, शोषणे। रुठि, लुठि, गतौ। चुड्ड भावकरणे। अड्ड, अभियोगे। कड्ड, कार्कश्ये। क्रीडृ, विहारे। तुडृ, तोड़ने। तूडृ, इत्येके। हुडृ, हूडृ, होडृ, गतौ। रौडृ, अनादरे। रोडृ, लोडृ, उन्मादे। अडृ, उद्यमने। लड, विलासे। कड, मदे। कडि, इत्येके। गडि, वदनैकदेशे ॥ इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ पवर्गीयान्तास्तिपादयः ष्टुभ्यन्ताश्चत्वारिंशदात्मनेभाषाः ॥

तिपृ, तेपृ, ष्टिपृ, ष्टेपृ, क्षरणार्थाः। थिपृ, थेपृ, इत्यन्ये। तेपृ, कम्पने। ग्लेपृ, दैन्ये। टुवेपृ, कम्पने। केपृ, गेपृ, ग्लेपृ च। मेपृ, रेपृ, लेपृ, गतौ। हेपृ, धेपृ च। त्रपूष्, लज्जायाम्। कपि, चलने। रबि, अबि, लबि, शब्दे। लबि, अवस्रंसने च। कबृ, वर्णे। क्लीबृ, अधार्ष्ट्ये। क्षीबृ, मदे। शीभृ, कत्थने। चीभृ च। रेभृ, शब्दे। अभि, रभि, शब्दे। ष्टभि, स्कभि, प्रतिबन्धे। जभी, जृभि, गात्रविनामे। शल्भ, कत्थने। बल्भ, भोजने। गल्भ धार्ष्ट्ये। श्रम्भु, प्रमादे। ष्टुभु, स्तम्भे। इति तिपिवर्जमुदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ गुपादयः शुंभ्यन्ता एकचत्वारिंशत्परस्मैभाषाः ॥

गुपू, रक्षणे। धूप, संतापे। जप, जल्प, व्यक्तायां वाचि। जप, मानसे च। चप सांत्वने। षप, समवाये। रप, लप, व्यक्तायां वाचि। चुप, मन्दायां गतौ। तुप, तुम्प, त्रुप, त्रुंप, तुफ, तुम्फ, त्रुफ, त्रुम्फ, हिंसार्थाः। पर्प, रफ, रफि, अर्ब, पर्ब, लर्ब, बर्ब, मर्ब, कर्ब, खर्ब, गर्ब, शर्ब, षर्ब, चर्ब, गतौ। चर्ब, अदने च। कुबि, आच्छादने। लुबि, तुबि, अर्दने। चुबि, वक्त्रसंयोगे। षृभु, षृम्भु, हिंसार्थौ। षिभु, षिम्भु, इत्येके। शुभ, शुम्भ, भाषणे। हिंसायामित्यन्ये। इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथाऽनुनासिकांता घिण्यादयो दशात्मनेभाषाः ॥

घिणि, घुणि, घृणि, ग्रहणे । घुण, घूर्ण भ्रमणे । पण व्यवहारे स्तुतौ च । पन, च । भाम, क्रोधे । क्षमूष्, सहने । कमु, कान्तौ । इति घिण्या-दय उदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथाणादयः क्रम्यंतास्त्रिंशत्परस्मैभाषाः ॥

अण, रण, वण, भण, मण, कण क्वण, व्रण, भ्रण, ध्वण, शब्दार्थाः । ओणृ, अपनयने । शोणृ, वर्णगत्योः । श्रोणृ, संघाते । श्लोणृ च । पैणृ गतिप्रेरणश्लेषणेषु । ध्रण, बण, शब्दे । कनी, दीप्तिकान्तिगतिषु । ष्टन, वन, शब्दे । वन, षन, संभक्तौ । अम, गत्यादिषु । द्रम, हम्म, मीमृ, गतौ । मीमृ, शब्दे च । चमु, छमु जमु, झमु, अदने । जिमु इत्येके । क्रमु, पादविक्षेपे । इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथायादयो रेवत्यन्ता सप्तत्रिंशदात्मनेभाषाः ॥

अय, वय, पय, मय, चय, तय, णय, गतौ । णय, रक्षणे च । दय दानगतिरक्षणहिंसादानेषु । रय, गतौ । ऊयी तन्तुसन्ताने । पूयी विशरणे दुर्गन्धे च । क्नूयी शब्दे उन्दे च । क्ष्मायी विधूनने । स्फायी ओप्यायी, वृद्धौ । तायृ सन्तानपालनयोः । शल चलनसंवरणयोः । वल वल्ल संवरणे संचलने च । मल मल्ल धारणे । भल भल्ल परिभाषणहिंसादानेषु । कल शब्दसंख्यानयोः । कल्ल अव्यक्ते शब्दे । तेवृ, देवृ, देवने । षेवृ गेवृ, ग्लेवृ पेवृ, मेवृ म्लेवृ, सेवने । शेवृ खेवृ केवृ इत्येके । रेवृ प्लवगतौ । इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ मव्यादयोऽवत्यन्ताः सप्तनवतिः परस्मैभाषाः ॥

मव्य बन्धने । सूर्क्ष्य ईर्क्ष्य ईर्ष्य ईर्ष्यार्थाः । हय गतौ । शुच्य चुच्य अभिषवे । हर्य्य गतिकान्त्योः । अल भूषणपर्याप्तिवारणेषु । त्रिफला विशरणे । मील श्मील स्मील क्ष्मील निमेषणे । पील प्रतिष्टम्भे । णील, वर्णे । शील, समाधौ । कील, बन्धने ।

कूल आवरणे। शूल रुजायाम्, संघाते च। तूल निष्कर्षे। पूल संघाते। मूल प्रतिष्ठायाम्। फल निष्पत्तौ। चुल्ल भावकरणे। फुल्ल विकसने। चिल्ल शैथिल्ये भावकरणे च। तिल तिल्ल गतौ। वेलृ चेलृ केलृ खेलृ क्ष्वेलृ वेल्ल चलने। पेलृ फेलृ खेलृ षेलृ शेलृ गतौ। स्खल संचलने। खल संचये च। गल अदने। षल गतौ। दल विशरणे। श्वल श्वल्ल आशुगमने। खोलृ खोर्ऋ गतिप्रतिघाते। धोर्ऋ गतिचातुर्य्ये। त्सर छद्मगतौ। क्मर हूर्छने। अभ्र बभ्र मभ्र चर गत्यर्थाः। चर भक्षणे च। ष्ठिवु निरसने। जि जये। जीव प्राणधारणे। पीव मीव तीव णीव स्थौल्ये। क्षिवु क्षेवु निरसने। उर्वी तुर्वी थुर्वी दुर्वी धुर्वी हिंसार्थाः। गुर्वी उद्यमने। मुर्वी बन्धने। पुर्व पर्व मर्व पूरणे। चर्व अदने। भर्व हिंसायाम्। कर्व खर्व गर्व दर्पे। अर्व शर्व षर्व हिंसायाम्। इवि व्याप्तौ। पिवि मिवि णिवि सेचने। सेवने चेत्येके। हिवि दिवि धिवि जिवि प्रीणनार्थाः। रिवि रवि धवि गत्यर्थाः। कृवि हिंसाकरणयोश्च। मव बन्धने। अव रक्षणगतिकान्तिप्रीतितृप्त्यवगमप्रवेशश्रवणस्वाम्यर्थयाचनक्रियेच्छादीप्त्यवाप्त्यालिंगनहिंसादानभागवृद्धिषु। इति जयतिवर्जमुदात्ता उदात्तेतः॥

धावु गतिशुद्ध्योः। उदात्तः स्वरितेदुभयतोभाषः॥

अथोष्मान्ताः॥

तत्र धुक्षादयो घुष्यन्ता द्विपञ्चाशदात्मनेभाषाः॥

धुक्ष धिक्ष सन्दीपनक्लेशनजीवनेषु। वृक्ष वरणे। शिक्ष विद्योपादाने। भिक्ष भिक्षायामलाभे लाभे च। क्लेश अव्यक्तायां वाचि बाधने च। दक्ष वृद्धौ शीघ्रार्थे च। दीक्ष मौण्ड्येज्योपनयननियमव्रतादेशेषु। ईक्ष दर्शने। ईष गतिहिंसादर्शनेषु। भाष व्यक्तायां वाचि। वर्ष स्नेहने। गेषृ अन्विच्छायाम्। ग्लेषृ इत्यन्ये।

पेषृ प्रयत्ने । जेषृ णेषृ एषृ प्रेषृ गतौ । रेषृ हेषृ ह्रेषृ अव्यक्ते शब्दे । कासृ शब्दकुत्सायाम् । भासृ दीप्तौ । णासृ रासृ शब्दे । णस कौटिल्ये । भ्यस भये । आङः शसि इच्छायाम् । ग्रसु ग्लसु अदने । ईह चेष्टायाम् । बहि महि वृद्धौ । अहि गतौ । गर्ह गल्ह कुत्सायाम् । बर्ह बल्ह प्राधान्ये । वर्ह वल्ह परिभाषणहिंसाच्छादनेषु । प्लिह गतौ । वेहृ जेहृ बाहृ प्रयत्ने । द्राहृ निद्राक्षये । निक्षेप इत्येके । काशृ दीप्तौ । ऊह वितर्के । गाहू विलोडने । गृहू ग्लहू ग्रहणे । घुषि कान्तिकरणे ॥ इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ घुषिरादयोऽर्हत्यन्ता एकनवतिः परस्मैभाषाः ॥

घुषिर् अविशब्दने । अक्षू व्याप्तौ । तक्षू त्वक्षू तनूकरणे । उक्ष सेचने । रक्ष पालने । णिक्ष चुंबने । तृक्ष स्तृक्ष णक्ष गतौ । वक्ष रोषे । संघात इत्येके । मृक्ष संघाते । म्रक्ष इत्येके । तक्ष त्वचने । पक्ष परिग्रह इत्येके । सूर्क्ष आदरानादरयोः । काक्षि वाक्षि माक्षि काङ्क्षायाम् । द्राक्षि ध्राक्षि ध्वाक्षि घोरवासिते च । चूष पाने । तूष तुष्टौ । पूष वृद्धौ । मूष स्तेये । लूष रूष भूषायाम् । शूष प्रसवे । यूष हिंसायाम् । जूष च । भूष अलंकारे । ऊष रुजायाम् । ईष उंछे । कष खष शिष जष झष शष वष मष रुष रिष हिंसार्थाः । भष भर्त्सने । उष दाहे । जिषु विषु मिषु सेचने । पुष पुष्टौ । श्रिषु श्लिषु प्रुषु प्लुषु दाहे । पृषु वृषु मृषु सेचने । मृषु सहने च । इतरौ हिंसासंक्लेशनयोश्च । घृषु संघर्षणे । हृषु अलीके । तुस ह्रस ह्लस रस शब्दे । लस श्लेषणक्रीडनयोः । घस्लृ अदने । जर्ज चर्च झर्झ परिभाषणहिंसातर्जनेषु । पिसृ पेसृ गतौ । हसे हसने । णिश समाधौ । मिश मश शब्दे रोषकृते च । शव गतौ । शश प्लुतगतौ । शसु हिंसायाम् । शंसु स्तुतौ ।

कह परिकल्कने । मह पूजायाम् । रह त्यागे । रहि गतौ । दृह दृहि बृह बृहि वृद्धौ । बृहि शब्दे च । बृहिर् इत्येके । तुहिर् दुहिर् उहिर् अर्द्दने । अर्ह पूजायाम् ॥ इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ द्युतादयः कृपूपर्यन्ताः पञ्चविंशतिरात्मनेभाषाः ॥

द्युत दीप्तौ । श्विता वर्णे । ञिमिदा स्नेहने । ञिष्विदा स्नेहनमोचनयोः । ञिक्ष्विदा चेत्येके । रुच दीप्तावभिप्रीतौ च । घुट परिवर्त्तने । रुट लुट लुठ उपघाते । शुभ दीप्तौ । क्षुभ संचलने । णभ तुभ हिंसायाम् । स्रंसु ध्वंसु भ्रंसु अवस्रंसने । ध्वंसु गतौ च । भ्रशु भ्रंशु अधःपतने । स्रंभु विश्वासे । वृतु वर्तने । वृधु वृद्धौ । शृधु शब्दकुत्सायाम् । स्यन्दू प्रस्रवणे । कृपू सामर्थ्ये (वृत्) * इति द्युतादय उदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ घटादयस्त्वरत्यन्ताः षोडशात्मनेभाषाः ॥

घट चेष्टायाम् । व्यथ भयसंचलनयोः । प्रथ प्रख्याने । प्रस विस्तारे । म्रद मर्दने । स्खद स्खदने । क्षजि गतिदानयोः । दक्ष गतिहिंसनयोः । क्रप कृपायां गतौ च । कदि क्रदि क्लदि वैक्लव्ये । वैकल्य इत्येके । कद क्रद क्लद इत्यन्ये । ञित्वरा संभ्रमे ॥ इति घटादय उदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ ज्वरादयः फणाऽन्ताः सप्तपंचाशत् परस्मैभाषाः ॥

ज्वर रोगे । गड सेचने । हेड वेष्टने । वट भट परिभाषणे । णट नृतौ । ष्टक प्रतीघाते । चक तृप्तौ । कखे हसने । रगे शंकायाम् । लगे संगे । ह्रगे ह्लगे षगे ष्टगे संवरणे । कगे नोच्यते । क्रियासामान्यार्थत्वात् अनेकार्थत्वादित्यन्ये । अक अग कुटिलायां गतौ । कण रण गतौ । चण शण श्रण दाने च । शण गतावित्यन्ये । श्रथ क्नथ क्रथ क्लथ हिंसार्थाः । वन च । वनु च नोच्यते ।

---

* संपूर्णो वृतादिर्वृतादिरित्यर्थः ॥

ज्वल दीप्तौ । ह्वल ह्मल संचलने । स्मृ आध्याने । दॄ भये । नॄ नये । श्रा पाके । मारणतोषणनिशामनेषु ज्ञा । कंपने चलिः । छदि ऊर्जने । जिह्वोन्मथने लडिः । मदी हर्षग्लेपनयोः । ध्वन शब्दे । दलि वलि स्खलि रणि ध्वनि त्रपि क्षपयश्च । स्वन अवतंसने । घटादयो मितः । जनीजॄष्क्नसुरंजोऽमन्ताश्च । ज्वलह्वलह्मलनमामनुपसर्गाद्वा । ग्लास्नावनुवमां च । न कम्यमिचमाम् । शमो दर्शने । यमो परिवेषणे । स्खदिरवपरिभ्यां च । फण गतौ । वृत्* । इति ज्वरादय उदात्ता उदात्तेतः ॥

राजृ दीप्तौ । उदात्तः स्वरितेदुभयतोभाषः ॥

टुभ्राजृ टुभ्राशृ टुभ्लाशृ दीप्तौ । उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥

अथ स्यमादयःक्षुरस्यन्ताःसप्तविंशतिः परस्मैभाषाः ॥

स्यमु स्वन ध्वन शब्दे । षम ष्टम अवैक्लव्ये । ज्वल दीप्तौ । चल कंपने । जल घातने । टल ट्वल वैक्लव्ये । ष्ठल स्थाने । हल विलेखने । णल गन्धे । बन्धन इत्येके । पल गतौ । बल प्राणने धान्यावरोधे च । पुल महत्वे । कुल संस्त्याने बन्धुषु च । शल हुल पत्लृ गतौ । क्रथे निष्पाके । पथे गतौ । मथे विलोडने । टुवम उद्गिरणे । भ्रमु चलने । क्षर संचलने । चुर संचये । इति स्यमादयउदात्ताउदात्तेतः॥

अथ द्वावनुदात्तेतौ ॥

षह मर्षणे । उदात्तोऽनुदात्तेत् ॥

रमु क्रीडायाम् । अनुदात्तोऽनुदात्तेत् ॥

अथ पदादयः कसंताः सप्त परस्मैभाषाः ॥

षद्लृ विशरणगत्यवसादनेषु । शद्लृ शातने । क्रुश आह्वाने रोदने च । कुच संपर्चनकौटिल्यप्रतिष्टम्भविलेखनेषु । बुध अवगमने ।

* घटादिर्गणः समाप्तः ।

रुह बीजजन्मनि प्रादुर्भावे च । कस गतौ । कुचादय उदात्ता उदात्तेतो रुहिस्त्वनुदात्तः ॥ वृत् ॥ इति ज्वलादिर्गणः ॥

अथ हिक्कादयो गूहत्यन्ताः पंचचत्वारिंशदुभयतोभाषाः ॥

हिक्क अव्यक्ते शब्दे । अंचु गतौ याचने च । अचु इत्येके । अचि इत्यपरे । टुयाचृ याञ्चायाम् । रेटृ परिभाषणे । चते चदे याचने । प्रोथृ पर्याप्तौ । मिदृ मेदृ मेधाहिंसनयोः । मेधृ संगमे च । मिथृ मेथृ मेधाहिंसयोरित्येके । मिधृ मेधृ इत्यन्ये । णिदृ णेदृ कुत्सासन्निकर्षयोः । शृधु मृधु उन्दने । बुधिर् बोधने । उबुंदिर् निशामने । वेणृ गतिज्ञानचिन्तानिशामनवादित्रग्रहणेषु । वेनृ इत्येके । खनु अवदारणे । चीवृ आदानसंवरणयोः । चायृ पूजानिशामनयोः । व्यय गतौ । दाशृ दाने । भेषृ भये । गतावित्येके । भ्रेषृ भ्लेषृ गतौ । अस गतिदीप्त्यादानेषु । अषेत्येके । स्पश बाधनस्पर्शयोः । लष कान्तौ । चष भक्षणे । छष हिंसायाम् । झष आदानसंवरणयोः । भक्ष भ्लक्ष अदने । भ्लक्ष च । दासृ दाने । माहृ माने । गुहू संवरणे । इति हिक्कादय उदात्ताः स्वरितेतः ॥

अथाऽजन्ताः श्रिञादयो नयत्यन्ताः पंचोभयतोभाषाः ॥

श्रिञ् सेवायाम् । उदात्तः स्वरितेत् । भृञ् भरणे । हृञ् हरणे । धृञ् धारणे । णीञ् प्रापणे । इति भरत्यादयोऽनुदात्ताः स्वरितेतः ॥

अथ धेटादयो जयत्यन्ताः षट्चत्वारिंशत्परस्मैभाषाः ॥

धेट् पाने । ग्लै म्लै हर्षक्षये । द्यै न्यक्करणे । द्रै स्वप्ने । ध्रै तृप्तौ । ध्यै चिन्तायाम् । रै शब्दे । स्त्यै ष्ट्यै शब्दसंघातयोः । खै खदने । क्षै जै षै क्षये । कै गै शब्दे । शै श्रै पाके । पै ओवै शोषणे । ष्टै वेष्टने । ष्णै वेष्टने शोभायां चेत्येके । दैप् शोधने । पा पाने । घ्रा गन्धोपादाने । ध्मा शब्दाग्निसंयोगयोः । ष्ठा गतिनिवृत्तौ । म्ना अभ्यासे । दाण् दाने । ह्वृ कौटिल्ये । स्वृ शब्दोपतापयोः । स्मृ चिन्तायाम् । ह्वृ संवरणे ।

सृ गतौ । ऋ गतिप्रापणयोः । गृ घृ सेचने । ध्वृ हूर्छने । स्रु गतौ । षु प्रसवैश्वर्य्ययोः । श्रु श्रवणे । ध्रु स्थैर्य्ये । दु द्रु गतौ । जि ज्रि अभिभवे । इति धेटादयोऽनुदात्ताः ॥

अथ ष्मिङादयो डीङंता ङितः सप्तविंशतिरात्मनेभाषाः ॥

ष्मिङ् ईषद्धसने । गुङ् अव्यक्ते शब्दे । गाङ् गतौ । कुङ् घुङ् उङ् ङुङ् शब्दे । कुङ् खुङ् गुङ् ङुंङ् चेत्याहुरन्ये । च्युङ् ज्युङ् जुङ् प्रुङ् प्लुङ् गतौ । क्रुङ् इत्येके । रुङ् गतिरेषणयोः । धृङ् अवध्वंसने। मेङ् प्रणिदाने । देङ् रक्षणे । श्यैङ् गतौ । प्यैङ् वृद्धौ । त्रैङ् पालने । इति ष्मिङ्प्रभृतयोऽनुदात्ताः ॥

पूङ् पवने । मूङ् बन्धने । डीङ् विहायसागतौ । इति पूङादय उदात्ताः ॥

तॄ प्लवनसंतरणयोः । उदात्तः परस्मैभाषः ॥

अथ गुपादयो दहत्यन्ता अष्टावात्मनेभाषाः ॥

गुप गोपने । तिज निशाने । मान पूजायाम् । बध बन्धने । गुपादयश्च-त्वार उदात्ता अनुदात्तेतः ॥

रभ राभस्ये । डुलभष् प्राप्तौ । ष्वञ्ज परिष्वङ्गे । हद पुरीषोत्सर्गे । रभादयश्चत्वारोऽनुदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ ष्विदादयो मेहत्यन्ताः पञ्चदश परस्मैभाषाः ॥

ञिष्विदा अव्यक्ते शब्दे । उदात्तः । स्कन्दिर् गतिशोषणयोः । यभ मैथुने । णम प्रह्वत्वे शब्दे च । गम्लृ सृप्लृ गतौ । यम उपरमे । तप सन्तापे । त्यज हानौ । षंज संगे । दृशिर् प्रेक्षणे । दंश दशने । कृष विलेखने । दह भस्मीकरणे । मिह सेचने । स्कन्दादयोऽनुदात्ताः । इति ष्विदादय उदात्तेतः ॥

अथैकः परस्मैभाषः ॥

क्षित निवासे रोगापनयने च । उदात्तेत् ॥

अथ द्वावुभयतोभाषौ ॥

दान खंडने । शान तेजने । स्वरितेतौ ॥

अथ पचादयो वहत्यन्ता नवोभयतोभाषाः ॥

डुपचष् पाके । षच समवाये । भज सेवायाम् । रंज रागे । शप आक्रोशे । त्विष दीप्तौ । यज देवपूजासंगतिकरणदानेषु । डुवप बीज-सन्ताने छेदने च । वह प्रापणे ॥ इति पचादयोऽनुदात्ताः स्वरितेतः सचतिस्तूदात्तः ।

अथैकः परस्मैभाषः ॥

वस निवासे । उदात्तेदनुदात्तः ।

अथ व्येञादयस्त्रय उभयतोभाषाः ॥

वेञ् तन्तुसन्ताने । व्येञ् संवरणे । ह्वेञ् स्पर्द्धायां शब्दे च । व्येञादयोऽनुदात्ताः ।

अथ द्वौ परस्मैभाषौ ॥

वद व्यक्तायां वाचि । टुओश्वि गतिवृद्ध्योः इत्युदात्तौ । वृत् । इति यजादिर्गणः समाप्तः ।

इति शब्विकरणा भ्वादयः समाप्ताः ॥

अथाऽदादिर्गणः ॥

अथ द्वौ परस्मैभाषौ ॥

अद भक्षणे । हन हिंसागत्योः । अनुदात्ता वुदात्तेतौ ॥

अथ चत्वार उभयतोभाषाः ॥

द्विष अप्रीतौ । दुह प्रपूरणे । दिह उपचये । लिह आस्वादने । द्विषादयोऽनुदात्ताः स्वरितेतः ।

अथैक आत्मनेभाषः ॥

चक्षिङ् व्यक्तायां वाचि । अयं दर्शनेऽपि । अनुदात्ततोऽनुदात्तेत् ॥

अथ षृव्यन्ताः षोडशात्मनेभाषाः ॥

ईर गतौ कंपने च । ईड स्तुतौ । ईश ऐश्वर्यें । आस उपवेशने । आङः शासु इच्छायाम् । वस आच्छादने । कसि गतिशासनयोः । कस इत्येके । कश इत्यन्ये । णिसि चुंबने । णिजि शुद्धौ । शिजि अव्यक्ते शब्दे । पिजि वर्णे । पृजीत्येके । वृजो वर्जने । पृची संपर्चने । इतीरादय उदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ द्वावात्मनेभाषौ ॥

षूङ् प्राणिगर्भविमोचने । शीङ् स्वप्ने । उदात्तौ ॥

अथ पञ्च परस्मैभाषाः ॥

यु मिश्रणे अमिश्रणे च । णु स्तुतौ । रु शब्दे । टु क्षु शब्दे । क्ष्णु तेजने । इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथैक उभयतोभाषः ॥

ऊर्णुञ् आच्छादने । उदात्तः ॥

अथ पञ्च परस्मैभाषाः ॥

ष्णु प्रस्रवणे । द्यु अभिगमने । षु प्रसवैश्वर्ययोः । कु शब्दे । तु गतिवृद्धिहिंसासु । इत्यनुदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ द्वावुभयतोभाषौ ॥

ष्टुञ् स्तुतौ । ब्रूञ् व्यक्तायां वाचि । इत्यनुदात्तौ ॥

अथैकोनविंशतिः परस्मैभाषा इङ्त्वात्मनेभाषः ॥

इण् गतौ । इङ् अध्ययने । इक् स्मरणे । वी गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु । या प्रापणे । वा गतिगन्धनयोः भा । दीप्तौ । ष्णा शौचे । श्रा पाके । द्रा कुत्सायां गतौ च । प्सा भक्षणे । पा रक्षणे । रा दाने । ला आदाने । दाप् लवने । ख्या प्रकथने । प्रा पूरणे । मा माने । वच परिभाषणे । इत्यनुदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ चत्वारः परस्मैभाषाः ॥

विद ज्ञाने । अस भुवि । मृजूष् शुद्धौ । रुदिर् अश्रुविमोचने । इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथैकः परस्मैभाषः ॥

ञिष्वप् शये । उदात्तेदनुदात्तः

अथ सप्त परस्मैभाषाः ॥

श्वस प्राणने । अन च । जक्ष भक्षहसनयोः । जागृ निद्राक्षये । दरिद्रा दुर्गतौ । चकासृ दीप्तौ । शासु अनुशिष्टौ । इत्युदात्ता उदात्तेतः ।

अथ द्वावात्मनेभाषौ ॥

दीधीङ् दीप्तिदेवनयोः । वेवीङ् वेतिना तुल्ये । इत्युदात्तौ ।

अथ त्रयः परस्मैभाषाः ॥

षस षस्ति स्वप्ने ।वश कान्तौ । इत्युदात्ता उदात्तेतः । चर्करीतञ्च । तं च ।

अथैक आत्मनेभाषः॥

ह्नुङ् अपनयने । इत्यनुदात्तः ।

इति लुग्विकरणा अदादयः ॥

अथ जुहोत्यादिर्गणः ॥

अथ त्रयः परस्मैभाषाः ॥

हु दानादनयोः । आदाने चेत्येके । ञिभी भये । ह्री लज्जायाम् । जुहोत्यादयो ऽनुदात्ताः ।

अथैकः परस्मैभाषः ॥

पॄ पालनपूर्णयोः । उदात्तः । ह्रस्वान्तोऽयमित्येके ।

अथैक उभयतोभाषः ॥

डुभृञ् धारणपोषणयोः । अनुदात्तः ॥

अथ द्वावात्मनेभाषौ ॥

माङ् माने शब्दे च । ओहाङ् गतौ ।

अथैकः परस्मैभाषः ॥

ओहाक् त्यागे । अनुदात्तः ॥

अथ द्वावुभयतोभाषौ ॥

डुदाञ् दाने । डुधाञ् धारणपोषणयोः । अनुदात्तौ ।

अथ त्रय उभयतोभाषाः ॥

णिजिर् शौचपोषणयोः । विजिर् पृथग्भावे । विष्लृ व्याप्तौ । इति णिजादयोऽनुदात्ताः स्वरितेतः ॥

अथ गणान्ताः परस्मैभाषाश्छन्दसाश्चैकादश ॥

घृ क्षरणदीप्त्योः । हृ प्रसह्यकरणे । ऋ सृ गतौ । इति घादयश्चत्वारोऽनुदात्ताः ॥

भस भर्त्सनदीप्त्योः । उदात्त उदात्तेत् । कि ज्ञाने । अनुदात्तः । तुर त्वरणे । धिष शब्दे । धन धान्ये । जन जनने । तुरादय उदात्ता उदात्तेतः । गा स्तुतौ । अनुदात्तः । छन्दसि । वृत् । इति श्लुविकरणा जुहोत्यादयः ॥

अथ दिवादिर्गणः ॥

अथ दिवादयः षड्विंशतिः परस्मैभाषाः ॥

दिवु क्रीडाविजिगीषाव्यवहारद्युतिस्तुतिमोदमदस्वप्नकान्तिगतिषु । षिवु तन्तुसन्ताने । स्रिवु गतिशोषणयोः । ष्ठिवु निरसने । स्नुसु अदने । आदान इत्येके । अदर्शन इत्यपरे । क्नसु निरसने । क्रसु क्षरणदीप्त्योः । व्युष दाहे । प्लुष च । नृती गात्रविक्षेपे । त्रसी उद्वेगे । कुथ पूतीभावे । पुथ हिंसायाम् । गुध परिवेष्टने । क्षिप प्रेरणे । अनुदात्तः । पुष्प विकसने । तिम तीम ष्टिम ष्टीम आर्द्रीभावे । व्रीड चोदने लज्जायाञ्च । इष गतौ । षह षुह चक्यर्थे । जॄष झॄष वयोहानौ । इति दिवादय उदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ द्वावात्मनेभाषौ ॥

षूङ् प्राणिप्रसवे । दूङ् परितापे । इत्युदात्तौ ॥

अथ दीङादय एकादश आत्मनेभाषाः ॥

दीङ् क्षये । डीङ् विहायसा गतौ । धीङ् आधारे । मीङ् हिंसायाम् । रीङ् स्रवणे । लीङ् श्लेषणे । व्रीङ् वृणोत्यर्थे । (वृत्) स्वादय ओदितः । पीङ् पाने । माङ् माने । ईङ् गतौ । प्रीङ् प्रीणने । इति दीङादय अनुदात्ता डीङ् तूदात्तः ॥

अथ चत्वारः परस्मैभाषाः ॥

शो तनूकरणे । छो छेदने । षो अन्तकर्मणि । दो अवखंडने । श्यतिप्रभृतयोऽनुदात्ताः ॥

अथ पंचदशात्मनेभाषाः ॥

जनी प्रादुर्भावे । दीपी दीप्तौ । पूरी आप्यायने । तूरी गतित्वरणहिंसनयोः । धूरी गूरी हिंसागत्योः । घूरी जूरी हिंसावयोहान्योः । शूरी हिंसास्तंभनयोः । चूरी दाहे । तप ऐश्वर्य्ये । वावृतु वरणे । क्लिश उपतापे । काशृ दीप्तौ । वाशृ शब्दे । इति तपिवर्जमुदात्ता अनुदात्तेतः ।

अथ द्वावुभयतोभाषौ ॥

मृष तितिक्षायाम् । ईशुचिर् पूतीभावे । उदात्तौ स्वरितेतौ ।

अथ त्रय उभयतोभाषाः ॥

णह बन्धने । रंज रागे । शप आक्रोशे । इत्यनुदात्ताः स्वरितेतः ।

अथैकादशात्मनेभाषाः ॥

पद गतौ । खिद दैन्ये । विद सत्तायाम् । बुध अवगमने । युध संप्रहारे । अनोरुध कामे । अण प्राणने । उदात्तः । मन ज्ञाने । युज समाधौ । सृज विसर्गे । लिश अल्पीभावे । इत्यनुदात्ता अनुदात्तेतः ।

अथ गणान्ता एकसप्ततिः परस्मैभाषाः ॥

राधोऽकर्मका द्वृद्धावेव । व्यध ताड़ने । पुष पुष्टौ । शुष शोषणे । तुष प्रीतौ । दुष वैकृत्ये । श्लिष आलिंगने । शक विभाषितो मर्षणे । ञिष्विदा गात्रप्रक्षरणे । क्रुध क्रोधे । क्षुध बुभुक्षायाम् । शुध शौचे । षिधु संराद्धौ । इत्यनुदात्ता उदात्तेतः । रध हिंसासंराध्योः । णश अदर्शने ।तृप प्रीणने । दृप हर्षणमोहनयोः । द्रुह जिघांसायाम् । मुह वैचित्त्ये । ष्णुह उद्गिरणे । ष्णिह प्रीतौ । वृत् । रधादयः । इत्युदात्ता उदात्तेतस्तृपिदृपीत्वनुदात्तौ ।

अथ शमादयः ॥

शमु उपशमे । तमु कांक्षायाम् । दमु उपशमे । श्रमु तपसि खेदे च । भ्रमु अनवस्थाने । क्षमूष् सहने । क्लमु ग्लानौ । मदी हर्षे । इत्यष्टौ शमादयः । असु क्षेपणे ।यसु प्रयत्ने ।जसु मोक्षणे । तसु उपक्षये । दसु च । वसु स्तंभे । बशादिरित्येके । ओष्ठ्यादिर्दन्त्यान्तो व्युस् इत्यन्ये । अयकारं बुस् इत्यपरे । व्युष विभागे। प्लुष दाहे । विस प्रेरणे । कुस संश्लेषणे । बुस उत्सर्गे । मुस खण्डने । मसी परिणामे । समी इत्येके । लुठ विलोडने । उच समवाये । भृशु भ्रंशु अधःपतने । वृश वरणे । कृश तनूकरणे । ञितृष पिपासायाम् । हृष तुष्टौ । रुष रिष हिंसायाम् । डिप् क्षेपे । कुप क्रोधे । गुप व्याकुलत्वे । युपु रुपु लुपु विमोहने । लुभ गार्ध्ये । क्षुभ संचलने । णभ तुभ हिंसायाम् । क्लिदू आर्द्रीभावे । ञिमिदा स्नेहने । ञिक्ष्विदा स्नेहनमोचनयोः । ऋधु वृद्धौ । गृधु अभिकांक्षायाम् । वृत् । इत्युदात्ता उदात्तेतः ।

इति श्यन्विकरणा दिवादयः ॥

अथ स्वादिगणः ॥

अथ स्वाद्यो दशोभयतोभाषाः ॥

षुञ् अभिषवे । षिञ् बन्धने । शिञ् निशाने । डुमिञ् प्रक्षेपणे । चिञ् चयने । स्तृञ् आच्छादने । कृञ् हिंसायाम् । वृञ् वरणे धुञ् कंपने । दीर्घान्तोऽपीत्येके । इति वृञ् वर्जमनुदात्ताः ।

अथ नव परस्मैभाषाः ॥

टुदु उपतापे । हि गतौ वृद्धौ च । पृ प्रीतौ । स्पृ प्रीतिसेवनयोः। प्रीतिचलनयोरित्यन्ये । स्मृ इत्येके । आप्लृ व्याप्तौ । शक्लृ शक्तौ । राध साध संसिद्धौ । इत्यनुदात्ताः ।

अथ द्वावात्मनेभाषौ ॥

अशूङ् व्याप्तौ संघाते च। ष्टिघ आस्कन्दने। इत्युदात्तावनुदात्तेतौ ।

अथागणान्ताः षोडश परस्मैभाषाः ॥

तिक तिग गतौ च । षघ हिंसायाम् । ञिधृषा प्रागल्भ्ये । दंभु दम्भने । ऋधु वृद्धौ । छन्दसि । तृप प्रीणन इत्येके । अह व्याप्तौ । दघ घातने पालने च। चमु भक्षणे । रि चि चिरि जिरि दाश दृ हिंसायाम् । इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

वृत् । इति श्नुविकरणाः स्वादयः ॥

अथ तुदादिर्गणः ॥

अथ षडुभयतोभाषाः ॥

तुद व्यथने । णुद प्रेरणे । दिश अतिसर्जने । भ्रस्ज पाके । क्षिप प्रेरणे । कृष विलेखने । इत्यनुदात्ताः स्वरितेतः ।

अथैकः परस्मैभाष ॥

ऋषी गतौ । उदात्त उदात्तेत् ।

अथ चत्वार आत्मनेभाषाः ॥

जुषी प्रीतिसेवनयोः । ओविजी भयचलनयोः । ओलजी ओलस्जी व्रीडायाम् । इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ।

अथ व्रश्चादयश्चतुर्दशोत्तरशतं परस्मैभाषाः ॥

ओव्रश्चू छेदने । व्यच व्याजीकरणे । उछि उञ्छे । उच्छी विवासे । ऋच्छ गतीन्द्रियप्रलयमूर्त्तिभावेषु । मिच्छ उत्क्लेशे । जर्ज चर्च झर्झ परिभाषणभर्त्सनयोः । त्वच संवरणे । ऋच स्तुतौ । उब्ज आर्जवे । उज्झ उत्सर्गे । लुभ विमोहने । रिफ कत्थनयुद्धनिन्दाहिंसादानेषु । रिह इत्येके । तृप तृंप तृप्तौ । तृफ तृंफेत्येके । तुप तुंप तुफ तुंफ हिंसायाम् । दृफ दृंफ उत्क्लेशे । दृफ इत्यन्ये । ऋफ ऋंफ हिंसायाम् । गुफ गुंफ ग्रन्थे । उभ उंभ पूरणे । शुभ शुंभ शोभार्थे । दृभी ग्रन्थे । चृती हिंसाग्रन्थनयोः । विध विधाने । जुड गतौ । जुन इत्येके । मृड सुखने । पृड च । पृण प्रीणने । वृण च । मृड हिंसायाम् । तुण कौटिल्ये । पुण कर्मणि शुभे मुण प्रतिज्ञाने । कुण शब्दोपकरणयोः । शुन गतौ । द्रुण हिंसागतिकौटिल्येषु । घुण घूर्ण भ्रमणे । पुर ऐश्वर्य्यदीप्त्योः । कुर शब्दे । खुर छेदने ।

मुर संवेष्टने। क्षुर विलेखने। घुर भीमार्थशब्दयोः। पुर गमने। वृहू उद्यमने, बृहू इत्येके। तृहू स्तृहू तृंहू हिंसार्थाः। इषु इच्छायाम्। मिष स्पर्द्धायाम्। किल श्वैत्यक्रीडनयोः। तिल स्नेहे। चिल वसने। चल विलसने। इल स्वप्नक्षेपणयोः विल संवरणे। बिल भेदने। णिल गहने। हिल भावकरणे। शिल षिल उञ्छे। मिल श्लेषणे। लिख अक्षरविन्यासे। कुट कौटिल्ये। पुट संश्लेषणे। कुच संकोचने। गुज शब्दे। गुड रक्षायाम्। डिप क्षेपे। छुर छेदने। स्फुट विकसने। मुट आक्षेपप्रमर्दनयोः। त्रुट छेदने। तुट कलहकर्मणि। चुट छुट छेदने। जुड बन्धने। कड मदे। लुट संश्लेषणे। लुठ इत्येके। कृड घनत्वे। कुड बाल्ये। पुड उत्सर्गे। घुट प्रतिघाते। तुड तोडने। थुड स्फुड संवरणे। खुड छुड इत्येके। स्फुर स्फुरणे। स्फर इत्येके। स्फुल संचलने। स्फुड चुड व्रुड संवरणे। क्रुड भृड निमज्जने। इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथैक आत्मनेभाषः ॥

गुरी उद्यमने। इत्युदात्तोऽनुदात्तेत्।

अथ पंच परस्मैभाषाः ॥

णू स्तवने। धू बिधूनने। गु पुरीषोत्सर्गे। ध्रु गतिस्थैर्ययोः। ध्रुव इत्येके। इत्याद्यावुदात्तावन्त्याश्चानुदात्ताः।

अथ द्वावात्मनेभाषौ। कूङ शब्दे कुङ। शब्द इत्येके। इत्युदात्तौ।

(वृत्) इति कुटादिगणः समाप्तः ॥

अथ द्वावात्मनेभाषौ ॥

पृङ् व्यायामे। मृङ् प्राणत्यागे। इत्यनुदात्तौ ॥

अथ सप्त परस्मैभाषाः ॥

रि पि गतौ । धि धारणे । क्षि निवासगत्योः । इत्यनुदात्ताः ॥
षू प्रेरणे । कॄ विक्षेपे । गॄ निगरणे । इत्युदात्ताः ॥

अथ द्वावात्मनेभाषौ ॥

दृङ् आदरे । धृङ् अवस्थाने । इत्यनुदात्तौ ॥

अथ षोडश परस्मैभाषाः ॥

प्रच्छ ज्ञीप्सायाम् । वृत् । किरादयो वृतः ॥

सृज विसर्गे । टुमस्जो शुद्धौ । रुजो भङ्गे । भुजो कौटिल्ये । छुप स्पर्शे । रुश रिश हिंसायाम् । लिश गतौ । स्पृश संस्पर्शने । विच्छ गतौ । विश प्रवेशने । मृश आमर्शने । णुद प्रेरणे । षद्लृ विशरणगत्यवसादनेषु । शद्लृ शातने । इत्यनुदात्ता उदात्तेतो विच्छिस्तूदात्तः ॥

अथ षडुभयतोभाषाः॥

मिल संगमे । मुच्लृ मोचने । लुप्लृ छेदने । विद्लृ लाभे । लिप उपदेहे । षिच क्षरणे । इत्यनुदात्ताः स्वरितेतो मिलिस्तूदात्तः ॥

अथ त्रयः परस्मैभाषाः ॥

कृती छेदने । खिद परिघातने । पिश अवयवे । इत्युदात्ता उदात्तेतः खिदिस्त्वनुदात्तः । वृत् ।

इति शविकरणास्तुदादयः ॥

अथ रुधादिर्गणः ॥

अथ नवोभयतोभाषाः ॥

रुधिर् आवरणे । भिदिर् विदारणे । छिदिर् द्वैधीकरणे । रिचिर् विरेचने । विचिर् पृथग्भावे । क्षुदिर् संप्रेषणे । युजिर् योगे । उच्छृदिर् दीप्तिदेवनयोः । उतृदिर् हिंसानादरयोः । इत्यनुदात्ताः स्वरितेतः छृदितृदी तूदात्तौ ।

अथैकः परस्मैभाषः ।

कृती छेदने । इत्युदात्त उदात्तेत् ।

अथैक आत्मनेभाषः ।

ञिइन्धी दीप्तौ । उदात्तोऽनुदात्तेत् ।

अथ द्वावात्मनेभाषौ ।

खिद दैन्ये । विद विचारणे । इत्यनुदात्तावनुदात्तेतौ ।

अथ द्वादश परस्मैभाषाः ॥

शिष्लृ विशेषणे । पिष्लृ संचूर्णने । भंजो आमर्दने । भुज पालनाभ्यवहारयोः । तृह हिंसि हिंसायाम् । उन्दी क्लेदने । अञ्जू व्यक्तिम्रक्षणकान्तिगतिषु । तंचू संकोचने । ओविजी भयचलनयोः । वृजी वर्जने । पृची संपर्के । इत्युदात्ता उदत्तेतः । आद्याश्चत्वारस्त्वनुदात्तताः । वृत् ।

इति श्नम्विकरणा रुधादयः ॥

अथ तनादिर्गणः ॥

अथ सप्तोभयतोभाषाः ।

तनु विस्तारे । षणु दाने । क्षणु हिंसायाम् । क्षिणु च । ऋणु गतौ । तृणु अदने । घृणु दीप्तौ । इत्युदात्ताः स्वरितेतः ।

अथ द्वावात्मनेभाषौ ।

वनु याचने । मनु अवबोधने । इत्युदात्तावनुदात्तेतौ ।

अथैक उभयतोभाषः ।

डुकृञ् करणे । अनुदात्तः । वृत् ।

इत्युविकरणास्तनादयः ॥

अथ क्र्यादिर्गणः ।

अथ सप्तोभयतोभाषाः ।

डुक्रीञ् द्रव्यविनिमये । प्रीञ् तर्पणे कान्तौ च । श्रीञ् पाके । मीञ् हिंसायाम् । षिञ् बन्धने । स्कुञ् आप्रवणे । युञ् बन्धने । इत्यनुदात्ताः।

अथ नवोभयतोभाषाः।

क्नूञ् शब्दे । द्रूञ् हिंसायाम् । पूञ् पवने । मूञ् बन्धने । लूञ् छेदने । स्तृञ् आच्छादने । कॄञ् हिंसायाम् । वॄञ् वरणे । धूञ् कम्पने । इत्युदात्ताः ।

अथ श्रादयो गृणात्यन्तास्त्रयोदश परस्मैभाषाः ।

शॄ हिंसायाम् । पॄ पालनपूरणयोः । वॄ वरणे । स्तॄ हिंसायाम् । भॄ भरणे । भॄ भर्त्सने । जॄ वयोहानौ । भॄ इत्येके । दॄ विदारणे । धॄ इत्यन्ये । नॄ नये । मॄ हिंसायाम् । ॠ गतौ । गॄ शब्दे । इति श्रादय उदात्ताः ।

अथ दश परस्मैभाषाः ।

ज्या वयोहानौ । व्री वरणे । री गतिरेषणयोः । ली श्लेषणे । ब्ली वरणे । प्ली गतौ । वृत् । इति प्वादयः ॥

क्षीष् हिंसायाम् । भ्री भये । ज्ञा अवबोधने । बन्ध बन्धने । इति ज्यादयोऽनुदात्ताः ।

अथैक आत्मनेभाषः ।

वृङ् संभक्तौ । इत्युदात्तः । इति ल्वादयः ।

अथ पञ्चविंशतिः परस्मैभाषाः ।

श्रन्थ विमोचनप्रतिहर्षयोः । मन्थ विलोडने । श्रन्थ ग्रन्थ संदर्भे । कुन्थ संश्लेषणे । मृद क्षोदे । मृड च । मृड सुखे च । गुध रोषे । कुष निष्कर्षे । क्षुभ सञ्चलने । णभ तुभ हिंसायाम् । क्लिशू विबाधने । अश भोजने । उध्रस उञ्छे । इष आभीक्ष्ण्ये । विष विप्रयोगे । प्रुष प्लुष स्नेहनसेचनपूरणेषु । पुष पुष्टौ । मुष स्तेये । खच भूतप्रादुर्भावे । खव इत्येके । हिठ च । इति श्रन्थादय उदात्ता उदात्तेतः ।

अथैक उभयतोभाषः ।

ग्रह उपादाने । इत्युदात्तः स्वरितेत् । वृत् ।

इति श्नाविकरणाः क्र्यादयः ॥

अथ चुरादिगणः ।

अथ चुरादयस्तुप्यन्तास्त्रिषष्ट्युत्तरमेकशतमुदात्तेतः

परस्मैभाषाः ॥

चुर स्तेये । चिति स्मृत्याम् । यत्रि सङ्कोचने । स्फुडि परिहासे । लक्ष दर्शनाङ्कनयोः । कुद्रि अनृतभाषणे । लड उपसेवायाम् । मिदि स्नेहने । ओलडि उत्क्षेपणे । जल अपवारणे लजोत्येके । पीड अवगाहने । नट अवस्पन्दने । श्रथ प्रयत्ने प्रस्थान इत्येके । वध संयमने । ऊर्ज्ज बलप्राणनयोः । पक्ष परिग्रहे । वर्ण वर्णने । वर्ण चूर्ण प्रेरणे । प्रथ प्रख्याने । पृथ प्रक्षेपे । पथ इत्येके । षम्ब संबन्धने । शम्ब च । साम्ब इत्येके । भक्ष अदने । कुट्ट छेदनभर्त्सनयोः । पूरण इत्येके । पुट्ट चुट्ट अल्पीभावे । अट्ट पुट्ट अनादरे । लुण्ठ स्तेये । शठ श्वठ असंस्कारगत्योः । श्वठि इत्येके । पिज बुजि तुजि पिजि लजि लुजि हिंसाबलादाननिकेतनेषु । पिस गतौ । षान्त्व सामप्रयोगे । श्वल्क वल्क परिभाषणे । ष्णिह स्नेहने । स्फिट इत्येके । स्मिट अनादरे । ष्मिङ् अनादर इत्येके । श्लिष श्लेषणे । पथि गतौ । पिच्छ कुट्टने । छदि संवरणे । श्रण दाने । तड आघाते । खड खडि कडि भेदने । कुडि रक्षणे । गुडि वेष्टनेच । कुठि गुठि चेत्यन्ये । खुडि खंडने । वटि विभाजने । वडि इत्येके । चडि कोपे । मडि भूषायाम् हर्षे च । भडि कल्याणे । छर्द वमने । पुस्त बुस्त आदरानादरयोः । चुद संचोदने । नक्क धक्क नाशने । चक्क चुक्क व्यथने । क्षल शौचकर्मणि । तल प्रतिष्ठायाम् । तुल उन्माने । दुल उत्क्षेपे । पुल महत्वे । चुल समुच्छ्राये । मूल रोहणे । कुल निमज्जने । कल विल क्षेपे ।

विल भेदने । तिल स्नेहने । चल भृतौ । पाल रक्षणे । लूष हिंसायाम् । शुल्व माने । शूर्प च । चुट छेदने । मुट संचूर्णने । पिश नाशने । पडि पसि नाशने । व्रज मार्गसंस्कारगत्योः । शुल्क अतिस्पर्शने । चपि गत्याम् । क्षपि क्षान्त्याम् । क्षजि कृच्छ्रजीवने । श्वर्त्त गत्याम् । श्वभ्र च । ज्ञप मिच्च । ज्ञप मारणतोषणनिशामनेषु । यम च परिवेषणे । चह परिकल्कने । बल प्राणने । चिञ् चयने । रह त्यागे । घट्ट चलने । मुस्त संघाते । खट्ट संवरणे । खट्ट स्फिट्ट चुबि हिंसायाम् । पूल सङ्घाते । पूण इत्येके । पुंस अभिवर्द्धने । टकि बन्धने । धूस कान्तिकरणे । कीट वरणे । चूर्ण संकोचने । पूज पूजायाम् । अर्क स्तवने । शुठ आलस्ये । शुठि शोषणे । जुड प्रेरणे । गज मार्ज शब्दार्थौ । मर्च्च च । घृ प्रस्रवणे । पचि विस्तारवचने । तिज निशाने । कृत संशब्दे । ऊर्द्ध वर्द्ध छेदनपूरणयोः । कुबि आच्छादने । कुभिइ त्येके । लुबि तुबि अदर्शने । अर्द्दन इत्यन्ये । ह्लप व्यक्तायां वाचि । क्लृपु इत्येके । चुठि छेदने । इल प्रेरणे । म्रच्छ म्लेच्छने । म्लेच्छ मच्छ छेदने । म्लेच्छ अव्यक्तायां वाचि । ब्रूस बर्ह हिंसायाम् । गर्द गर्ज शब्दे । गर्ध अभिकांक्षायाम् । गुर्द पूर्वनिकेतने । जसि रक्षणे । ईड स्तुतौ । जसु हिंसायाम् । पिडि संघाते । रुष रोषे । रुड इत्येके । डिप क्षेपे । ष्टुप समुच्छ्राये ॥ इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ आकुस्माद् द्विचत्वारिंशदात्मनेभाषाः ॥

चित संचेतने । दशि दंशदर्शनयोः । दसि दस इत्येके । डप डिप संघाते । तत्रि कुटुम्बधारणे । मत्रि गुप्तपरिभाषणे । स्पश ग्रहणसंश्लेषणयोः । तर्ज भर्त्स तर्ज्जने । वस्त गन्ध अर्दने । विष्क हिंसायाम् । हिष्क इत्येके । निष्क परिमाणे । लल ईप्सायाम् । कूण संकोचने । तूण पूरणे । भ्रूण आशाविशंकयोः । शठ श्लाघायाम् । यक्ष पूजायाम् । स्यम वितर्के ।

गूरृ उद्यमने । ग्रम लक्ष आलोचने । क्षुट छेदने । कुठ इत्येके । कुत्स अवक्षेपणे । गल स्रवणे । भल आभण्डने । कूट आप्रदाने । अवसादन इत्येके । कुट्ट प्रतापने । वञ्चु प्रलंभने । वृष शक्तिबन्धने । मद तृप्तयोगे । दिवु परिकूजने । गॄ विज्ञाने । विद चेतनाख्याननिवासेषु । मन स्तम्भे । यु जुगुप्सायाम् । कुस्म नाम्नोवा ॥ इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथोभयतोभाषाः ।

चर्च अध्ययने । बुक्क भाषणे । शब्द उपसर्गादाविष्कारे च । कण निमीलने । जभि नाशने । षूद क्षरणे । जसु ताडने । पश बन्धने । अम रोगे । चट स्फुट भेदने । घट संघाते । हन्त्यर्थाश्च । दिवु मर्दने । अर्ज प्रतियत्ने । घुषिर् विशब्दने । आङः क्रन्दसातत्ये । लस शिल्पयोगे । तसि भूष अलङ्कारे । अर्ह पूजायाम् । ज्ञा नियोगे । भज विश्राणने । शृधु प्रसहने । यत निकारोपस्कारयोः । कल गल आस्वादने । रघ इत्येके । रगेत्यन्ये । अञ्चु विशेषणे । लिगि चित्रीकरणे । मुद संसर्गे । त्रस धारणग्रहणवारणेषु । उध्रस उञ्छे । मुच प्रमोचनमोदनयोः । वस स्नेहच्छेदापहरणेषु । चर संशये । च्यु हसनसहनयोः । भुवो अवकल्कने । मिश्रीकरण इत्येके । चिन्तन इत्यन्ये । कृपेश्च ।

आस्वदः सकर्मकात् ।

ग्रस ग्रहणे । पुष धारणे । दल विदारणे । पट पुट लुट तुजि मिजि पिजि भजि लघि त्रसि पिसि कुसि दसि कुशि घट घटि बृहि बह बल्ह गुप धूप विच्छ चीव पुथ लोकृ लोचृ णद कुप तर्क वृतु वृधु भाषार्थाः । रुट लजि अजि दसि भृसि रुषि शीक नट पुटि जिवि रघि लघि अहि रहि महि च । लडि तड नल च । पूरी आप्यायने । रुज हिंसायाम् । ष्वद आस्वादने ॥

आधृषाद्वा

युज पृच संयमने। अर्च पूजायाम्। षह मर्षणे। ईर क्षेपे। ली द्रवीकरणे। वृजी वर्जने। वृञ् आवरणे। जॄ वयोहानौ। ज्रिच रिच वियोजनसंपर्चनयोः। शिष असर्वोपयोगे। तप दाहे। तृप तृप्तौ। छृदी सन्दीपने। चृप छृप दृप सन्दीपने। दृभी भये। दृभ सन्दर्भे। छद संवरणे। श्रथ मोक्षणे। मी गतौ। ग्रन्थ बन्धने। क्रथ हिंसायाम्। स्वरितेदित्येके। शीक आमर्षणे। चीक च। अर्द हिंसायाम्। अर्ह पूजायाम्। आङः षद पद्यर्थे। शुन्ध शौचकर्मणि। छद अपवारणे। स्वरितेत्। जुष परितर्कणे। धूञ् कंपने। प्रीञ् तर्पणे। श्रन्थ ग्रन्थ सन्दर्भे। आप्लृ लंभने। तनु श्रद्धोपकरणयोः। उपसर्गाच्चादैर्घ्ये। वद सन्देशवचने। स्वरितेत्। वच परिभाषणे। मान पूजायाम्। भू प्राप्तावात्मनेपदी। गर्ह विनिन्दने। मार्ग अन्वेषणे। कठि शोके। मृजू शौचालंकरणयोः। मृष तितिक्षायाम्। धृष प्रसहने। इत्याधृषीयाः॥

अथादन्ताः।

कथ वाक्यप्रबन्धे। वर ईप्सायाम्। गण संख्याने। शठ श्वठ सम्यगवभाषणे। पट वट ग्रन्थे। रह त्यागे। रङ्ग गतौ। स्तन गदी देवशब्दे। पत गतौ। पष अनुपसर्गात्। स्वर आक्षेपे। रच प्रतियत्ने। कल गतौ संख्याने च। चह परिकल्कने। मह पूजायाम्। सार कृप श्रथ दौर्बल्ये। स्पृह ईप्सायाम्। भाम क्रोधे। सूच पैशुन्ये। खेट भक्षणे। खोट इत्येके। क्षोट क्षेपे। गोम उपलेपने। कुमार क्रीडायाम्। शील उपधारणे। साम सान्त्वप्रयोगे। वेल कालोपदेशे। काल च। पल्पूल लवनपवनयोः। वात सुखसेवनयोः। गवेष मार्गणे। वास उपसेवायाम्। निवास आच्छादने। भाज पृथक्कर्मणि। समाज प्रीतिदर्शनयोः।

ऊन परिहाने । ध्वन शब्दे । कूट परितापे । कूट परिदाह इत्येके । संकेत ग्राम कुण गुण चामन्त्रणे । कूण संकोचने । स्तेन चौर्य्ये ॥

आगर्वादात्मनेभाषाः ।

पद गतौ । गृह ग्रहणे । मृग अन्वेषणे । कुह विस्मापने । शूर वीर विक्रान्तौ । स्थूल परिबृंहणे । अर्थ उपयांचायाम् । सत्र सन्तानक्रियायाम् । गर्व माने । इत्यागर्वीयाः । सूत्र वेष्टने । विमोचन इत्यन्ये । मूत्र प्रस्रवणे । रूक्ष पारुष्ये । पार तीर कर्मसमाप्तौ । पुट संसर्गे । धेक् दर्शन इत्येके । कत्र शैथिल्ये कर्तेत्यप्येके ।

प्रातिपदिकाद्धात्वर्थे बहुलमिष्ठवच्च ॥ तत्करोति तदाचष्टे ॥ तेनातिक्रामति ॥ धातुरूपंच ॥ कर्तृकरणाद्धात्वर्थे ॥

वष्क दर्शने । चित्र चित्रीकरणे । कदाचिद्दर्शने । अंस समाघाते वट विभाजने । वटि लजि इत्येके । लज प्रकाशे । मिश्र सम्पर्के । सङ्ग्राम युद्धे । अयमनुदात्तेत् । स्तोम श्लाघायाम् । छिद्र कर्णभेदने । अन्ध दृष्ट्युपघाते । उपसंहार इत्यन्ये । दण्ड दण्डनिपातने । अङ्क पदे लक्षणे च अङ्ग च । सुख दुःख तत्क्रियायाम् । रस आस्वादनस्नेहनयोः । व्यय वित्तसमुत्सर्गे । रूप रूपक्रियायाम् । छेद द्वैधीकरणे । छद अपवारणे लाभ प्रेरणे । व्रण गात्रविचूर्णने । वर्ण वर्णक्रियाविस्तारगुणवचनेषु । बहुलमेतन्निदर्शनम् । णिष्ङ्गान्निरसने । श्वेताश्वाश्वतरगालोडिताह्वरकाणामश्वतरे तकलोपश्च । पुच्छादिषु धात्वर्थइत्येव सिद्धम् ॥

इति चुरादयः ॥

अथ कंड्वादयः

कण्डूञ् गात्रविघर्षणे । मन्तु अपराधे । वल्गु पूजामाधुर्य्ययोः । असु उपतापे । असू असूञ् इत्येके । लेट् लोट् धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने च लेला दीप्तौ । इरस् इरज् इरञ् ईर्ष्यायाम् । उषस् प्रभातभावे । वेट् धैर्त्ये स्वप्ने च । मेधा आशुग्रहणे । कुषुभ क्षये । मगध परिवेष्टने नीचदास्य इत्यन्ये । तन्तस् पम्पस् दुःखे । सुख दुःख तत्क्रियायाम् । सपर पूजायाम् । अरर आराकर्मणि । भिषज् चिकित्सायाम् । भिष्णज् उपसेवायाम् । इषुध शरधारणे । चरण वरण गतौ । चुरण चौर्य्ये । तुरण त्वरायाम् । भुरण धारणपोषणयोः । गद्गद वाक्स्खलने । एला केला खेला विलासे । वेला शेला इलेत्यन्ये । खेला स्खलने च । अदन्तोयमित्येके । लिट अल्पकुत्सनयोः । लाट् जीवने । हृणीङ् रोषणे लज्जायाञ्च । महीङ् पूजायाम् । रेखा श्लाघासादनयोः । दुवस् परितापपरिचरणयोः । तिरस् अन्तर्द्धौ । अगद नीरोगत्वे । उरस् बलार्थे । तरण गतौ । पयस् प्रसृतौ । संभूयस् प्रभूतभावे । अम्बर संवर सँभरणे । आकृतिगणोऽयम् ॥

इति धातुपाठे कंड्वादिगणः समाप्तः ॥

इति श्रीयुतदयानन्दसरस्वतीस्वामिनाऽकारादिक्रमसूचीपत्रेण सह धातुपाठो यंत्रयितः ।

पौषवदि १० गुरुवारे

संवत् १९३९

सूचीपत्रम् ॥

उकारादयः	गणादयः	पृ०	पं०
उह्र ...	भ्वा० आ० से०	१०	४
उक्ष ...	,, प० ,,	१०	१२
उख ...	,, ,, ,,	४	१९
उखि ...	,, ,, ,,	४	१९
उङ् ...	,, आ० अ०	१४	६
उच ...	दि० प० से०	२१	१७
उच्छि ...	भ्वा० ,, ,,	५	१७
उच्छि ...	तु० ,, ,,	२३	११
उच्छी ...	भ्वा० ,, ,,	५	१७
उच्छी ...	तु० ,, ,,	२३	११
उच्छृदिर् ...	रु० उ० ,,	२६	५
उज्झ ...	तु० प० से०	२३	१४
उठ ...	भ्वा० ,, ,,	७	१
उतृदिर् ...	रु० उ० ,,	२६	५
उन्दी ...	रु० प० ,,	२६	१५
उब्ज ...	तु० ,, ,,	२३	१४
उभ ...	,, ,, ,,	२३	१८
उम्भ ...	,, ,, ,,	२३	१८
उर्द ...	भ्वा० आ० ,,	३	१०
उर्वी ...	,, प० ,,	९	१०
उरस् ...	कं० ,, ,,	३४	१५
उष ...	भ्वा० ,, ,,	१०	२०
उषस् ...	कं० ,, ,,	३४	५
उहिर् ...	भ्वा० ,, ,,	११	३
ऊठ ..	भ्वा० प० ,,	७	१
ऊन ...	चु० उ० ,,	३३	१
ऊयी ...	भ्वा० आ० ,,	८	१४
ऊर्ज ...	चु० प० ,,	२९	८

ऊकारादयः	गणादयः	पृ०	पं०
ऊर्णुञ् ...	अ० उ० ,,	१७	२
ऊर्द ...	चु० प० से०	३०	१३
ऊष ...	भ्वा० ,, ,,	१०	१८
ऊह ...	,, आ० ,,	१०	७
ऋ ...	भ्वा० आ० अ०	१४	१
ऋ ...	जु० प० ,,	१९	५
ऋच ...	तु० ,, ,,	२४	१३
ऋच्छ ...	,, ,, ,,	२३	१२
ऋज ...	भ्वा० आ० ,,	५	६
ऋजि ...	,, ,, ,,	५	६
ऋणु ...	त० उ० ,,	२७	४
ऋधु ...	दि० प० ,,	२१	२२
ऋधु ...	स्वा० ,, ,,	२२	१६
ऋफ ...	तु० ,, ,,	२३	१७
ऋम्फ ...	,, ,, ,,	२३	१७
ऋषी ...	,, ,, ,,	२३	६
ॠ	क्र्या० आ० ,,	८	२४
एजृ ...	भ्वा० आ० ,,	५	७
एजृ ...	,, प० ,,	५	२१
एठ ...	,, आ० ,,	६	६
एध ...	,, ,, ,,	३	५
एला ...	कं० प० ,,	३४	१०
एषृ ...	भ्वा० आ० ,,	१०	१
ओखृ ...	,, प० ,,	४	१८
ओणृ ...	भ्वा० ,, ,,	८	७
ककि ..	भ्वा० आ० ,,	४	१०
काकि ...	,, ,, ,,	४	११

ककारादयः	गणादयः	पृ०	पं०	ककारादयः	गणादयः	पृ०	पं०
कुथि ..	भ्वा० प० से०	९	१५	क्लमु ..	दि० प० से०	२१	११
कुथ ..	दि० ,, ,,	२१	१७	क्लश ..	भ्वा० ,, ,,	८	६
कृष ..	भ्वा० ,, अ०	१४	२३	क्लथे ..	,, ,, ,,	१२	१७
कृष ..	तु० उ० अ०	२३	४	क्षजि ..	,, आ० ,,	११	१४
कॄ ..	,, प० से०	२५	३	क्षजि ..	चु० प० ,,	३०	४
कॄञ् ..	क्र्या० उ० से०	२७	१७	क्षणु ..	त० उ० ,,	२७	३
कॄत ..	चु० प० ,,	३०	१२	क्षपिः ..	भ्वा० प० ,,	१२	४
केपृ ..	भ्वा० आ० ,,	७	१०	क्षपि ..	चु० ,, ,,	३०	४
केवृ ..	भ्वा० ,, ,,	८	२०	क्षमूष् ..	भ्वा० आ० ,,	८	३
केला ..	कं० प० ,,	३४	१०	क्षर ..	,, प० ,,	१२	१८
केलृ ..	भ्वा० ,, ,,	९	४	क्षल ..	चु० ,, ,,	२९	२२
कै ..	,, ,, ,,	१३	२३	क्ष्मायी ..	भ्वा० प० ,,	८	१५
क्नथ ..	,, ,, ,,	११	२४	क्लिदि ..	,, आ० ,,	३	९
क्नसु ..	,, ,, ,,	१२	५	क्लिदि ..	,, प० ,,	४	५
क्नसु ..	दि० ,, ,,	१९	१६	क्लिदू ..	दि० ,, ,,	२१	२१
क्मर ..	भ्वा० ,, ,,	९	८	क्लिश ..	,, आ० ,,	२०	१५
क्नय ..	,, ,, ,,	११	२४	क्लिशू ..	क्र्या० प० ,,	२८	१६
क्रथ ..	चु० उ० ,,	३२	७	क्षि ..	भ्वा० ,, अ०	५	२२
क्रद ..	भ्वा० आ० ,,	११	१६	क्षि ..	स्वा० ,, अ०	२२	१७
क्रदि ..	,, प० ,,	४	४	क्षि ..	तु० ,, अ०	२५	३
क्रदि ..	,, आ० ,,	११	१५	क्षिणु ..	त० उ० से०	२७	३
क्रन्द ..	चु० उ० ,,	३१	११	क्षिप ..	दि० प० अ०	१९	१८
क्रप ..	भ्वा० आ० ,,	११	१५	क्षिप ..	तु० उ० ,,	२३	४
क्रमु ..	,, प० ,,	८	११	क्ष्विदा ..	भ्वा० आ० से०	११	६
क्लथ ..	,, ,, ,,	११	२४	क्ष्विदा ..	दि० प० ,,	२१	११
क्लद ..	,, आ० ,,	११	१६	क्षिवु ..	भ्वा० ,, ,,	९	१०
क्लदि ..	भ्वा० प० ,,	४	४	क्रीञ् ..	क्र्या० उ० ,,	२७	१२
क्लदि ..	,, आ० ,,	११	१५	क्रीडृ ..	भ्वा० प० ,,	७	४
क्लप ..	चु० प० ,,	३०	१४	क्लीबृ ..	,, आ० ,,	७	१२

चकारादयः	गणादयः	पृ०	पं०	छकारादयः	गणादयः	पृ०	पं०
चिल्ल ...	भ्वा० प० से०	९	३	चेलृ ..	भ्वा० प० से०	९	४
चीक ...	चु० उ० ,,	३२	८	चेष्ट ..	,, आ० से०	६	३
चीव ...	,, ,, ,,	३१	२२	च्यु ..	चु० उ० ,,	३१	१७
चीवृ ...	भ्वा० प० ,,	१३	१०	च्युस् ..	भ्वा० आ० ,,	१४	७
चीभृ ...	,, आ० ,,	७	१३	च्युतिर् ..	,, प० ,,	३	१७
चुक्क ...	चु० प० ,,	२९	२१	छक्ष ..	चु० उ० ,,	३२	६
चुच्य ...	भ्वा० ,, ,,	८	२३	छद ..	,, ,, ,,	३२	९
चुट ...	चु० ,, ,,	३०	२	छद ..	,, ,, ,,	३३	१
चुट ...	तु० ,, ,,	२४	९	छदिः ..	भ्वा० प० ,,	१२	३
चुड्ड ...	चु० ,, ,,	२९	११	छर्दि ..	चु० ,, ,,	२९	१७
चुठि ...	,, ,, ,,	३०	१५	छमु ..	भ्वा० ,, ,,	८	१०
चुड ...	तु० ,, ,,	२४	१३	छर्द ..	चु० ,, ,,	२९	२०
चुडि ...	भ्वा० ,, ,,	६	२२	छष ..	भ्वा० उ० ,,	१३	१३
चुड्ड ...	,, ,, ,,	७	३	छिदिर् ..	रु० ,, आ०	२६	३
चुद ...	चु० ,, ,,	२९	२१	छिद्र ..	चु० ,, से०	३३	१९
चुप ...	भ्वा० ,, ,,	७	२०	छुट ..	तु० प० ,,	२४	९
चुम्बि ...	,, ,, ,,	७	२३	छुड ..	,, ,, ,,	२४	१२
चुर ...	चु० ,, ,,	२९	४	छुप ..	,, ,, आ०	२५	९
चुरण ...	कं० ,, ,,	३४	९	छृदिर् ..	रु० उ० से०	२६	५
चुवि ...	चु० ,, ,,	३०	८	छृदी ..	चु० ,, ,,	३२	५
चुल ...	,, ,, ,,	२९	२३	छृप ..	,, ,, ,,	३२	५
चुल्ल ...	भ्वा० ,, ,,	९	२	छेद ..	,, ,, ,,	३३	१९
चूरी ...	दि० आ० ,,	२०	१४	छो ..	दि० प० आ०	२०	९
चूर्ण ...	चु० प० ,,	२९	९	जक्ष ..	आ० ,, से०	१७	२०
चूर्ण ...	,, ,, ,,	३०	१०	जज ...	भ्वा० ,, ,,	५	२३
चूष ...	भ्वा० प० ,,	१०	१६	जजि ...	,, ,,	५	२३
चृती ...	तु० ,, ,,	२३	१८	जट ...	,, ,, ,,	६	१७
चृप ...	चु० ,, ,,	३३	५	जन ...	जु० ,, ,,	१९	८

तकारादयः		गणादयः	पृ०	पं०	तकारादयः		गणादयः	पृ०	पं०
तुफ	...	भ्वा० प० से०	७	२०	तृम्प	..	तु० प० से०	२३	१५
तुम्फ	...	,, ,, ,,	७	२१	तृफ	...	,, ,, ,,	२३	१६
तुफ	...	तु० ,, ,,	२३	१६	तृम्फ	...	,, ,, ,,	२३	१६
तुम्फ	...	,, ,, ,,	२३	१६	तृप	...	दि० ,, ,,	२१	१८
तुवि	...	चु० ,, ,,	३०	१४	तृह	...	रु० ,, ,,	२६	१५
तुत्रि	...	भ्वा० ,, ,,	७	२३	तृह्	...	तु० ,, ,,	२४	२
तुर्वी	...	,, ,, ,,	९	११	तृंहू	...	,, ,, ,,	२४	२
तुभ	...	,, व्या० ,,	११	८	तॄ	...	भ्वा० ,, ,,	१४	१३
तुभ	...	क्र्या० प० ,,	२८	१५	तेज	...	,, ,, ,,	५	२०
तुभ	...	दि० ,, ,,	२१	२०	तेपृ	...	,, व्या० ,,	७	९
तुर	...	जु० ,, ,,	१९	८	तेवृ	...	,, ,, ,,	७	९
तुल	...	चु० ,, ,,	२९	२२	तेवृ	...	,, ,, ,,	८	१९
तुष	...	दि० ,, ,,	२१	३	तौक्ष	...	,, ,, ,,	४	१२
तुस	...	भ्वा० ,, से०	१०	२२	त्यज	...	,, प० व्या०	१४	२२
तुरण	...	कं० ,, ,,	३४	९	त्रकि	...	,, व्या० से०	४	११
तुहिर्	...	भ्वा० ,, ,,	११	२	त्रख	...	,, प० ,,	४	२२
तूड्	...	,, ,, ,,	७	५	त्रखि	...	,, ,, ,,	४	२२
तूण	...	चु० व्या० ,,	३०	२५	त्रदि	...	,, ,, ,,	४	४
तूरी	...	दि० ,, ,,	२०	१२	त्रपि	...	,, ,, ,,	१२	४
तूल	...	भ्वा० प० ,,	९	१	त्रपूष्	...	,, व्या० ,,	७	११
तूष	...	,, ,, ,,	१०	१६	त्रस	...	चु० उ० ,,	३१	१५
तृक्ष	...	भ्वा० ,, ,,	१०	१२	त्रसि	...	,, ,, ,,	३१	२१
तृणु	...	त० उ० ,,	२७	४	त्रसी	...	दि० प० ,,	१९	१७
तृदिर्	...	रु० ,, ,,	२६	५	त्वक्षू	...	भ्वा० ,, ,,	१०	११
तृप	...	दि० प० ,,	२१	६	त्रगि	...	,, ,, ,,	४	२१
तृप	...	स्वा० ,, ,,	२२	१६	त्वगि	...	,, ,, ,,	४	२४
तृप	...	चु० उ० से०	३२	५	त्वच	...	तु० ,, ,,	२३	१३
तृप	...	तु० प० ,,	२३	१५	त्वंचु	...	भ्वा० ,, ,,	५	१२
					त्वरा	...	,, व्या० ,,	११	१६

रेफारादयः	गणादयः	पृ०	पं०	रेफारादयः	गणादयः	पृ०	पं०
रहि ...	भ्वा० प० से०	११	१	रुट ...	चु० उ० से०	३१	२३
रहि ...	चु० ,, ,,	३१	२४	रुटि ...	भ्वा० प० ,,	६	२२
रा ...	अ० ,, अ०	१७	१२	रुठ ...	,, ,, ,,	७	१
राखृ ...	भ्वा० ,, से०	४	१९	रुठि ...	,, ,, ,,	६	२३
राघृ ...	,, आ० ,,	४	१५	रुठि ...	,, ,, ,,	७	३
राजृ ...	,, उ० ,,	१२	९	रुड ...	चु० ,, ,,	३०	१९
राध ...	दि० प० अ०	२१	२	रुदिर् ...	अ० ,, ,,	१७	१५
राध ...	स्वा० ,, ,,	२२	१०	रुध ...	दि० आ० अ०	२०	२३
रासृ ...	भ्वा० आ० से०	१०	२	रुधिर् ...	रु० उ० ,,	२६	३
रि ...	तु० प० अ०	२५	१	रुपु ...	दि० प० से	२१	१९
रि ...	क्र्या० ,, ,,	२२	१७	रुश ...	तु० ,, अ०	२५	९
रिख ...	भ्वा० ,, से०	४	२३	रुष ...	भ्वा० ,, से०	१०	१९
रिगि ...	,, ,, ,,	४	२३	रुष ...	,, ,, ,,	१०	१७
रिच ...	चु० उ० ,,	३२	४	रुष ...	दि० ,, ,,	२१	१८
रिचिर् ...	रु० उ० अ०	२६	४	रुष ...	चु० ,, ,,	३०	१८
रिफ ...	तु० प० से०	२३	१४	रुषि ...	,, ,, ,,	३१	२३
रिवि ...	भ्वा० ,, ,,	९	१५	रुह ...	भ्वा० ,, अ०	१३	१
रिश ...	तु० ,, अ०	२५	९	रूक्ष ...	चु० उ० से०	३३	७
रिष ...	भ्वा० ,, से०	१०	१९	रूप ...	चु० ,, ,,	३३	१९
रिष ...	दि० ,, ,,	२१	१८	रेकृ ...	भ्वा० आ० ,,	४	९
रिह ...	तु० ,, ,,	२३	१५	रेखा ...	कं० प० ,,	३४	१३
री ...	क्र्या० ,, अ०	२८	६	रेटृ ...	भ्वा० उ० ,,	१३	५
रीङ् ...	दि० आ० से०	२०	५	रेपृ ...	,, आ० ,,	७	११
रु ...	अ० प० ,,	१६	१८	रेभृ ...	,, ,, ,,	७	१३
रुङ् ...	भ्वा० आ० अ०	१४	७	रेवृ ...	,, ,, ,,	८	२०
रुच ...	,, ,, से०	११	६	रेष ...	,, ,, ,,	१०	१
रुज ...	चु० उ० ,,	३१	२५	रै ...	भ्वा० प० अ०	१३	२३
रुजो ...	तु० प० ,,	२५	८	रोडृ ...	,, ,, से०	७	५
रुट ...	भ्वा० आ० ,,	११	७	रौडृ ...	,, ,, ,,	७	५

लकारादयः	गणादयः	पृ०	पं०	लकारादयः	गणादयः	पृ०	पं०
ल्युल	चु० आ० से०	३१	१	लर्व ...	,, प० से०	७	२१
लट ...	,, प० ,,	२९	५	लल ...	चु० आ० ,,	३०	२४
लख ...	भ्वा० ,, ,,	४	२१	लष ...	भ्वा० उ० से०	१२	१२
लखि ...	,, ,, ,,	४	२१	लस ...	,, ,, ,,	१०	२३
लगि ...	,, ,, ,,	४	२२	लस ...	चु० उ० ,,	३१	१२
लगे ...	,, ,, ,,	११	२१	लस्जी ...	तु० आ० ,,	२३	९
लघि ...	,, आ० ,,	४	१३	ला ...	अ० प० अ०	१७	१२
मघि ...	,, ,, ,,	४	१४	लाख ...	भ्वा० ,, से०	४	१९
लघि ...	,, प० ,,	४	२५	लाघृ ...	,, आ० ,,	४	१५
लघि ...	चु० उ० ,,	३१	२१	लाछि ...	,, प० ,,	५	१४
लघि ...	,, ,, ,,	३१	२४	लाज ...	,, ,, ,,	५	२२
लच्छ ...	भ्वा० प० ,,	५	१४	लाजि ...	,, ,, ,,	५	२३
लज ...	,, ,, ,,	५	२२	लाट ...	कं० ,, ,,	३४	१२
लज ...	चु० उ० ,,	३३	१४	लाभ ...	चु० उ० ,,	३३	१९
लजि ...	भ्वा० प० ,,	५	२२	लिख ...	तु० प० ,,	२४	३
लजि ...	चु० ,, ,,	२९	१३	लिगि ...	भ्वा० ,, ,,	४	२३
लजि ...	,, उ० ,,	३१	२३	लिगि ..	चु० उ० ,,	३१	१५
लजी ...	तु० आ० ,,	२३	८	लिट ...	कं० प० ,,	३४	१२
लजी ...	चु० प० ,,	२९	७	लिप ...	तु० उ० अ०	२५	१५
लट ...	भ्वा० ,, ,,	६	१६	लिश ...	दि० आ० ,,	२०	२४
लड ...	,, ,, ,,	७	६	लिश ...	तु० प० ,,	२५	९
लड ...	चु० ,, ,,	२९	५	लिह ...	अ० उ० ,,	१६	५
लडि ...	भ्वा० ,, ,,	१२	३	ली ...	क्र्या० प० ,,	२८	३
लडि ..	चु० ,, ,,	२९	६	ली ..	चु० उ० से०	३३	३
लडि ...	,, उ० ,,	३१	२४	लीङ ...	दि० आ० अ०	२०	५
लप ...	भ्वा० प० ,,	७	१९	लुजि ...	चु० प० से०	२९	१२
लबि ...	,, आ० ,,	७	१२	लुञ्च ...	भ्वा० ,, ,,	५	११
लबि ...	,, ,, ,,	७	१२	लुट ..	,, ,, ,,	६	१९
लभष् ...	,, ,, अ०	१४	१७	लुट ...	भ्वा० आ० ,,	११	७

लकारादयः	गणादयः	पृ०	पं०	वकारादयः	गणादयः	पृ०	पं०
लुट ...	तु० प० से०	२४	१०	लोट ...	कं० प० से०	२४	३
लुट ...	चु० उ० ,,	३१	२०	लोडृ ...	भ्वा० ,, ,,	७	५
लुटि ...	भ्वा० प० ,,	६	२३	लोष्ट ...	,, आ० ,,	६	४
लुठ ...	,, ,, ,,	७	१	वक्ष ..	,, प० ,,	१०	१३
लुठ ...	,, आ० ,,	११	७	वकि ...	,, आ० ,,	४	१०
लुठ ...	तु० प० ,,	२४	१०	वकि ...	,, ,, ,,	४	१२
लुठ ...	दि० ,, ,,	२१	१६	वख ...	,, प० ,,	४	२०
लुठि ...	भ्वा० ,, ,,	६	२३	वखि ...	,, ,, ,,	४	२०
लुठि ...	,, ,, ,,	७	२	वगि ...	,, ,, ,,	४	२२
लुठि ...	,, ,, ,,	७	३	वघि ...	,, आ० ,,	४	१४
लुंठ ...	चु० ,, ,,	२९	१२	वच ...	अ० प० अ०	१७	१३
लुंथि ...	भ्वा० ,, ,,	३	१८	वच ...	चु० उ० से०	३२	१२
लुप ...	दि० ,, ,,	२१	१९	वज ...	,, प० ,,	३०	३
लुभ्ऌ ...	तु० उ० अ०	२५	१४	वञ्च ...	भ्वा० ,, ,,	५	११
लुबि ...	भ्वा० प० से०	७	२२	वञ्चु ...	चु० आ० ,,	३१	३
लुबि ...	चु० ,, ,,	३०	१४	वट ...	भ्वा० प० ,,	६	१६
लुभ ...	दि० ,, ,,	२१	२०	वट ...	चु० उ० ,,	३२	१८
लुभ ...	तु० ,, ,,	२३	१४	वट ...	,, ,, ,,	३३	१४
लूञ् ...	क्र्या० उ० ,,	२७	१७	वटि ...	,, प० ,,	२९	१९
लूष ...	भ्वा० प० ,,	१०	१७	वटि ...	,, उ० ,,	३३	१४
लूष ...	चु० ,, ,,	३०	१	वठि ...	,, प० ,,	२९	१९
लेट ...	कं० ,, ,,	२४	३	वण ...	भ्वा० ,, ,,	८	६
लेपृ ...	भ्वा० आ० ,,	७	११	वद ...	,, ,, ,,	१५	१६
लेखा ...	कं० प० ,,	२४	४	वद ...	चु० उ० ,,	३२	१२
लोकृ ...	भ्वा० आ० ,,	४	८	वदि ...	भ्वा० आ० ,,	३	७
लोक ...	चु० उ० ,,	३१	२२	वध ...	चु० प० ,,	२९	८
लोचृ ...	भ्वा० आ० ,,	५	३	वन ...	भ्वा० ,, ,,	८	९
लोचृ ...	चु० उ० ,,	३१	२२	वन ...	,, प० ,,	८	९
				वनु ...	,, ,, ,,	११	१४

वकारादयः		गणादयः	पृ०	पं०	वकारादयः		गणादयः	पृ०	पं०
वनु	...	भ्वा० प० से०	१२	६	वसु	...	दि० प० से०	२१	१३
वनु	...	त० आ० ”	२७	६	वह	...	भ्वा० उ० अ०	१५	८
वप	...	भ्वा० उ० ,,	१५	९	वह	...	चु० ,, से०	३१	२२
वम	...	,, प० ,,	१२	६	वा	...	अ० प० अ०	१७	१०
धम	...	,, ,, ,,	१२	१८	वाक्षि	...	भ्वा० ,, से०	१०	१५
वय	...	,, आ० ,,	८	१३	वाञ्छि	...	” ” ”	५	१५
वर्	...	चु० उ० ,,	३२	१७	वाडृ	...	,, आ० ”	६	११
वर्च	...	भ्वा० आ० ,,	५	३	वार्त	...	चु० उ० ”	३२	२५
वर्ण	...	चु० प० ,,	२९	९	वावृतु	...	दि० आ० ”	२०	१५
वर्ण	...	,, ,, ,,	२९	९	वाशृ	...	” ” अ०	२०	१५
वर्ण	...	,, उ० ,,	३३	२०	वास	...	चु० उ० से०	३२	२५
वरख	...	कं० ,, ,,	३४	९	विच्छ	...	तु० प० ”	२५	१०
वर्ध	...	चु० प० ,,	३०	१३	विच्छ	...	चु० उ० ”	३१	२२
वर्ष	...	भ्वा० आ० ,,	९	२६	विचिर्	...	रु० ” अ०	२६	६
वर्ह	...	,, ,, ,,	१०	५	विजिर्	...	जु० ” ”	१९	२
वर्ह	...	चु० उ० ,,	३०	१६	विजी	...	तु० आ० से०	२३	८
वल्क	...	,, प० ,,	२९	१५	विजी	...	रु० प० ”	२६	१६
वलि	...	भ्वा० ,, ,,	१२	४	विट	...	भ्वा० ” ”	६	२०
वल्गु	...	,, ,, ,,	१२	४	विथृ	...	” आ० ”	३	१३
वल्गु	...	कं० ,, ,,	२४	२	विद	...	अ० प० ”	१७	१५
वल्ह	...	भ्वा० आ० ”	१०	५	विद	...	दि० आ० अ०	२०	२२
वल्ह	...	चु० उ० ,,	३१	२२	विद	...	रु० ” ”	२६	१२
वश	...	अ० प० ,,	१८	२	विद	...	चु० ” से०	३१	५
वाक्क	...	चु० उ० ,,	३३	१३	विदॢ	...	तु० उ० अ०	२५	१४
वस	...	भ्वा० प० अ०	१५	११	विध	...	” प० से०	२३	१९
वस	...	अ० आ० ”	१६	११	विल	...	” ” ”	२४	४
वस	...	चु० उ० से०	३१	१६	विल	...	चु० ” ”	२९	२४
वस्क	...	भ्वा० आ० ”	४	१३	विल	...	” ” ”	२९	२४
वस्त	...	चु० ” ”	३०	२३	विश	...	तु० ” अ०	२५	१०

इति ॥

वेदाङ्गप्रकाशः ॥

ये पुस्तकें "वैदिकयंत्रालय" अजमेर में रोक दाम भेजने से मिल सकती हैं:—

१	वर्णोच्चारणशिक्षा	-)
२	संधिविषय	।≡)॥
३	नामिक	।≡)॥
४	कारकीय	।-)॥
५	सामासिक	।≡)॥
६	स्त्रैणताद्धित	१≡)
७	अव्ययार्थ	=)॥
८	आख्यातिक	१।॥)
९	सौवर	=)॥
१०	पारिभाषिक	≡)॥
११	धातुपाठ	।
१२	गणपाठ	।-)
१३	उणादिकोष	॥=)
१४	निघंटु	।≡)
	योग	६॥≡)॥

वैदिकयन्त्रालय अजमेर के पुस्तकों का सूचीपत्र

और संक्षिप्त नियम ।

(१) मूल्य रोक भेज कर मंगावें (२) रोक भेजने वालों को १०) रु० व इस से अधिक पर २०) रु० सैकड़ा के हिसाब से कमीशन के पुस्तक अधिक भेजे जांयगे (३) डाकमहसूल वेदभाष्य छोड़ कर सब से अलग लिया जायगा ५) रु० इस से अधिक के पुस्तक ग्राहक की आज्ञानुसार रजिस्टरी भेजे जांयगे (४) मूल्य नीचे लिखे पते से भेजें और पता तथा आशय स्पष्ट लिखें ॥

पुस्तक	मू०	डा०
ऋग्वेदभाष्य अं० १—१४७	४९)	
यजुर्वेदभाष्य सम्पूर्ण	३९)	
ऋग्वेदादिभाष्यभूमिका		
विना जिल्द की	२)	=)
„ जिल्द की	२॥)	।)
वर्णोच्चारणशिक्षा	/)	)॥
सन्धिविषय	।=)॥	)॥
नामिक	।=)॥	)॥
कारकीय	।/)॥	)॥
सामासिक	।=)॥	)॥
स्त्रैणताद्धित	१=)	/)
अव्ययार्थ	=)॥	)॥
सौवर	=)	)॥
आख्यातिक	१॥)	=)॥
पारिभाषिक	=)॥	)॥
धातुपाठ	।=)	)॥
गणपाठ	।/)	)॥
उणादिकोष	॥=)	/)
निघण्टु	।=)	)॥
अष्टाध्यायी मूल	।/)॥	)॥
संस्कृतवाक्यप्रबोध	=)	)॥
हवनमन्त्र	)॥।	)॥

पुस्तक	मू०	डा०
व्यवहारभानु	=)	)॥
भ्रमोच्छेदन	)॥।	)॥
अनुभ्रमोच्छेदन	)॥।	)॥
मेलाचांदापुर	/)	)॥
आर्योद्देश्यरत्नमाला	/)	)॥
गोकरुणानिधि	/)	)॥
स्वामीनारायणमतखण्डन गुजराती	)॥	)॥
वेदविरुद्धमतखण्डन	=)	)॥
स्वमन्तव्याऽमन्तव्यप्रकाश	)॥	)॥
शास्त्रार्थ फीरोजाबाद	=)	)॥
शास्त्रार्थकाशी	/)	)॥
आर्य्याभिविनय	।)	)॥
„ जिल्द की	।=)	/)
वेदान्तिध्वान्तनिवारण	/)	)॥
भ्रान्तिनिवारण	/)।	)॥
पञ्चमहायज्ञविधि	=)॥	)॥
„ जिल्द की	।=)॥	/)
आर्य्यसमाज के नियमोपनियम	)।	)॥
सत्यार्थप्रकाश	२।)॥	=)॥
„ जिल्द का	२॥)	।)
संस्कारविधि	१॥)	=)

मेनेजर—वैदिकयन्त्रालय—अजमेर